

HATÁRTALANUL!

HAT-KP-1-2024/1-000406 Erdély 2025. június 2-6.

Kis idegenvezetők témái 7.C & 7.D

Minden témáról egy A/4-es oldalnyit kell írni mindenkinek, amit vagy a buszon, vagy az adott helyszínen felolvas/elmesél.

A pályázati anyaghoz csatoljuk az összegyűjtött anyagot, ezért azonos formátumban kell elkészíteni ezeket: 2,5cm-es margók, Times New Roman, 12 pt, 1,5 sorköz, képek nélkül. Több forrásból kell dolgozni, azok feltüntetésével!

Nem összeollózott (ctrl+C - ctrl+V) Wikipédia kivonatok kellenek, hanem a többi gyerek számára is élvezhető, érdekes fogalmazások!

A kész művet az osztályfőnöknek kell elküldeni, határidő: **2025. május 19. hétfő 14:30!** Az osztályfőnök egy dokumentumba másolva küldi tovább.

	2025.	HELYSZÍN	TÉMA	IDEGENVEZETŐ
1.	június 2. hétfő	Buszon	Nagyszalonta – Csonka torony	Kárpáti Zoltán Iván 7.C
2.		Buszon	Arany János balladái	Jambrik Zalán 7.D
3.		Buszon	Arany János élete	Virág Dalma 7.C
4.		Buszon	Nagyvárad (kapcsolódások Szegedhez)	Darázs Emma 7.D
5.		Nagyvárad – Székesegyháznál	Székesegyház, Szent László	Juhász Izabella 7.C

6.		<i>Nagyvárad – Püspöki Palota</i>	Püspöki Palota	Bekes Dávid 7.D
7.		<i>Buszon</i>	Király-hágó	Gyurkovics Dalma 7.C
8.		<i>Buszon</i>	Kalotaszeg – néprajz, természetrajz	Medovárszky Panni 7.D
9.		<i>Buszon</i>	Kalotaszentkirály	Kovács Abigél Száva 7.C
10.	június 3. kedd	<i>Buszon</i>	Kolozsvár (kapcsolódások Szegedhez)	Podmaniczki Zétény 7.D
11.		<i>Kolozsvár - Házsongárdi temetőben</i>	Apáczai Csere János	Fülöp Árpád 7.C
12.		<i>Kolozsvár Mátyás király szülőházánál</i>	Mátyás király	Péter Anna 7.D
13.		<i>Buszon</i>	Szováta	Petrovics Petra 7.C
14.		<i>Buszon</i>	Parajd és a sóvidék	Kovács Flóra 7.D
15.		<i>Buszon</i>	Korond és a fazekasság	Sáringer Léna Vanessza 7.C
16.		<i>Farkaslaka Tamási Áron síremlékénél</i>	Farkaslaka – Tamási Áron	Lajkó Dézi 7.D
17.		<i>Buszon</i>	A székelykapu	Szögi Benedek 7.C
18.		<i>Buszon</i>	Szejkefürdő – Orbán Balázs	Palágyi Bálint 7.D

19.		<i>Buszon</i>	Hagyományos erdélyi ételek (fűszerek)	Bakos Hanna 7.C
20.	június 4. szerda	<i>Csíkrákos - buszon induláskor</i>	Csíkrákos (Erődtemplom, Zöld Péter, Cserei Mihály)	Vajda Kornél 7.D
21.		<i>Buszon</i>	Békás-szoros	Szász Emma 7.C
22.		<i>Buszon</i>	A békási víztározó	Baráti Barna 7.D
23.		<i>A Gyilkos-tó partján</i>	Hagymás-hegység, Kis-Cohard	Kincses Kolos 7. C
24.		<i>Buszon</i>	Maros (Marosfőttől Szegedig)	Mihályi Anna 7.D
25.		<i>Buszon</i>	Az Ezeréves-határ	Hatvani Álmos 7.C
26.		<i>Buszon</i>	Csíksomlyó, a csíksomlyói búcsú	Röst Veronika 7.D
27.		<i>Csíksomlyón a nyeregben</i>	Csíkszereda	Kocsis-Hertelendy Zoé 7.C
28.		<i>Buszon</i>	Madéfalvi veszedelem	Borbás Hanna 7.D
29.		<i>Székelyderzs vártemplomnál /Buszon</i>	A székelyderzsi unitárius vártemplom (erődtemplom)	Fülöp Lilla 7.C
30.	június 5. csütörtök	<i>Buszon</i>	Székelyudvarhely (a legmagyarabb város)	Szolnoky Hanna 7.D
31.		<i>Buszon</i>	Petőfi Sándor (az 1848/49-es szabadságharc Erdélyben)	Ripp Jázmin 7.C

32.		<i>Buszon / Segesvár óvárosban</i>	Segesvár – óratorony, Drakula- ház, szász emlékek	Molnár Csenge 7.D
33.		<i>Buszon</i>	Marosvásárhely – vár, Kultúrpalota, Bolyaiak	Sepp Nóra Csenge 7.C
34.		<i>Buszon</i>	Tordai-hasadék – Szt. László monda	Matuszka Gréta 7.D
35.		<i>Buszon</i>	Torockó - Székelykő	Bodóczki Léna Regina 7.C
36.	június 6. péntek	<i>Buszon</i>	Tordai sóbánya	Csepregi Gergely 7.D
37.		<i>Buszon / vártemplomnál</i>	Nagyenyed – vártemplom, kápolna-domb, két fűzfa	Illés Gergő János 7.C
38.		<i>Buszon / Hunyadiak síremlékénél</i>	Gyulafehérvár – Hunyadiak síremléke	Szolnoky Sára 7.D
39.		<i>Buszon / a várnál</i>	Déva vára – Kőmíves Kelemenné balladája	Scheinpflug Emma 7.C
40.		<i>Buszon</i>	Arad - Aradi vértanúk	Návai Nóra Lilla 7.C

NAGYSZALONTA – CSONKA TORONY (KÉSZÍTETTE: KÁRPÁTI ZOLTÁN)

Nagyszalonta Romániában, Bihar megyében található város a Köles-ér partján a román–magyar országhatártól keletre, a Nagyszalonta–Méhkerék határátkelőtől 14 km távolságra. Románul *Salonta*, korábban *Salonta Mare* volt a neve. Nagyszalonta és környéke már a honfoglalás előtt is lakott hely volt. A 16. századig jelentéktelen községnek számított. 1332-ben a pápai tizedjegyzék már egyházas helyként említette *Zalancha*, *Zalanta* néven. 1606-ban Bocskai István erdélyi fejedelem letelepítési céllal 300 köleséri hajdúnak adományozta a települést, akik megalapították Szalonta városát. A pecsétcímer oroszlánnal viaskodó sast ábrázolt. A 18. század végén és a 19. század elején még körülbelül 200 nemes család lakta a várost, melynek állattenyésztése már a múlt század elején európai hírű volt. Az 1920-as évek elején a trianoni békeszerződés keretében Romániához került, egy külső településrész azonban Újszalonta néven Magyarországnál maradt. 1940-ben a második bécsi döntésnek köszönhetően az egész település visszakerült Magyarországhoz, de 1944-ben a szovjet hadsereg foglalta el és 1947-től újra Romániához tartozott.

A főtéren álló **Csonkatorony** Szalonta egykori várának őrtornya. A várat 1620 körül kezdték építeni. Azt, hogy 1636-ban már készen volt bizonyítja, hogy a törökök ellen vívott Szalonta környéki harcokban már említették: ez év október 6-án I. Rákóczi György itt verte meg a törököket, akik Bethlen Istvánt akarták visszaültetni Erdély fejedelmi trónjára. Hajdú lakosai 1631-ben és 1632-ben I. Rákóczi Györgytől több pusztára nyertek adománylevelet. 1658-ban a lakosok a várat és a községet, a törökök közeledtének hírére, II. Rákóczi György fejedelem parancsára lerombolták, nehogy török kézbe kerüljön, és a községből minden jószággal elmenekültek. Várából mára csak a csonka torony maradt fenn, amely ma Arany János Emlékmúzeumként üzemel.

Arany János szalontai szülőháza sajnálatos módon nem maradt meg. Nádfedeles parasztház homlokzatán emléktábla hirdeti, hogy valamikor itt állott az egyik leghíresebb magyar költő szülőháza. Az Arany János Emlékmúzeum a “Csonkatoronynak” nevezett műemlék épületben kereshető fel, ami 1899. augusztusa óta – megszakítás nélkül – ebben az épületben látogatható. Érdekességgént szeretném elmondani, hogy a Csonkatoronyról Petőfi Sándor és Arany János is írt verset.

Források:

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagyszalonta>

<https://partiumi-muzeumok.ro/arany-janos-emlekmuzeum-nagyszalonta/>

ARANY JÁNOS ÉLETE (KÉSZÍTETTE: VIRÁG DALMA)

Arany János 1817. március 2-án született Nagyszalontán, Bihar megyében. A költő apja, Arany György, hasztalan kereste a nemességét. A hosszas per szegénnyé tette a családot. A kisfiú zsoltárokat énekelt, olvasni is megtanult édesapjától. Hat éves korában Szalontán iskolába adták. Mindjárt felébredt irodalmi érdeklődése, megpróbálkozott apró történetek versbe foglalásával. Jó viseletű fiú volt. Szülei lassan annyira elszegényedtek, hogy már nem kérhette támogatásuk. Tanulmányait többször is megszakította. Művészi hajlamok ébredtek benne. Megpróbálkozott a festéssel, szoborfaragással, zenével. A színészi pályát is kipróbálta kapott apróbb szerepeket, de nem járt sok sikerrel. A tizenkilencéves ifjúra nyomor várt, anyját betegen találta, apja megvakult. A község előjárói, hogy helyzetét könnyítsék, segédtanítónak választották. Ideje ezután a tanítás és olvasás között oszlott meg. A korábban írt költeményeit elégette. Nem akart híres ember lenni. 1840 őszén nőül vette Ercsey Juliannát. 1841-ben született lánya, Juliska; 1844-ben fia, László. A baráti köre bővült. Szilágyi István gyermekkori iskolatársa, a rektor fordította figyelmét újra az irodalom felé. Titokban csak magának írogatott, emellett angolul tanult. Később több jelentős műfordítást is készített. 1846-ban a Kisfaludy Társaság pályázatára írta *TOLDI* című elbeszélő költeményét, amely osztatlan sikert aratott. A költő kiérdemelte Petőfi Sándor barátságát is. Epikus költőnek vallotta magát, műveiben a nemzeti múltat örököltette meg. A Kisfaludy-Társaság tagjai közé választotta. A szabadságharc mozgalmas idők köszöntöttek be. Szolgált nemzetőrként is, majd a forradalmi kormány belügyminisztériumában dolgozott. A szabadságharc bukása után bujdosnia kellett. Családját Nagyszalontán hagyta, Debrecenbe ment, innen a kormánnyal együtt Pestre költözött. Szomorú helyzetbe került, szinte mindenét elveszítette. Kénytelen volt a szolgabíró mellett írnoki állást vállalni. 1851 tavaszán az írnokságot sikerült fölcserélnie a nevelőséggel. Gesztre költözött a Tisza családhoz, Tisza Domokost tanította. Október végén családjával együtt Nagykőrösre ment, a gimnázium tanára lett. Sok balladát írt, s kiderült az is, hogy kiváló kritikus. A Kisfaludy-Társaság 1860-ban megválasztotta igazgatójának; ezzel lehetővé vált, hogy Nagykőrösről Pestre költözzenek. A Tudományos Akadémia titkára, majd fő titkára lett, újságokat is szerkesztett. Emellett jutott ideje költői munkásságának folytatására is. Időskorában azoknak a költeményeinek, amelyeket csak magának írogatott a Margit-szigeten egy kapcsos könyvbe, az *Őszikék* címet adta. Budapesten, 1882. október 22. hunyt el.

Források:

Mozaikos hetedikes irodalom tankönyv.

<https://www.arcanum.com>

SZÉKESEGYHÁZ, SZENT LÁSZLÓ (KÉSZÍTETTE: JUHÁSZ IZABELLA)

1040 körül született Lengyel földön mivel a családja ott élt száműzetésben. Apja I. Béla király volt így herceggént nőtt fel bátyjával Gézával együtt. I. Béla rövid uralkodása után I. András fia Salamon 1063-ban került trónra. Salamon német barát politikát folytatott mivel IV. Henrik császár segítségével jutott a trónra. 1068-ban volt Szent Lászlóhoz köthető történetek egyik leghíresebbje a "kun lovas üldözése". Amikor a Feketekunok betörték országunkba. Egy kun vitéz elragadott egy magyar leányt majd László utánament és megmentette a cserhalmi csatában. Később 1070-ben Dél felől a besenyők betörték a magyar királyság területére. Majd 1071-ben 3 hónap ostrom után elvették Nándorfehérvár várát a besenyőktől. De az ott szerzett zsákmány miatt Salamon király viszonya megromlott Gézával és Lászlóval. Ezért 1074-ben Mogyoródnál megküzdöttek egymással. Végül Géza és László nyerte meg a csatát, Így Salamon NY-Magyarország felé távozott a királyi koronával és kincstárral. Csak Pozsonyt és Mosont tudta megtartani magának. Ezek után I. Gézát megválasztják uralkodónak, de VII. Gergely pápa és IV. Henrik császár is Salamont tartotta a törvényes uralkodónak. Ezért I. Gézának hatalmat és koronát kellett szereznie anélkül, hogy behódoljon a pápának és a császárnak. Így a 3. európai nagyhatalmat Bizáncot vette célba, majd 1075-ben az uralkodó VII. Dukász Mihály koronát küldött neki és még 1075-ben megkoronázták. Uralkodása során erősítette Magyarország politikáját, egyházát és kész volt tárgyalni Salamonnal is. De váratlan halála után abba maradtak a tárgyalások és 1077-ben I. Szent László lett a király. Salamon és német szövetségesei viszont fenyegetést jelentettek számára uralkodása elején, mert Salamon odaígérte az országot VI. Henriknek. Ezért feleségül vette A németek legnagyobb ellenségének Rudolf Sváb hercegnek vette feleségül a lányát Adelheidet, akitől három lánya született. Ezután Békét kötött Salamonnal 1080-ban. Aki később merényletet szervezett ellene ezért bebörtönöztette. Majd 1082-ben szabadon engedte István király szenté avatása alkalmából. Ezután ő a Besenyőkhöz ment és még egyszer megpróbált rátörni az országra a segítségükkel, de sikertelenül. Így lezárva a Salamon ügyet I. Szent László foglalkozhatott az ország belső ügyeivel. Megerősítette az országban az egyházat és támogatta a templomok építését. Tiltotta a pogány vallást ezért aki folyóknak köveknek vitt ajándékot azt megbüntették. Emellett sok szigorú szabályokat hozott létre az erkölcs és rend védelmében. Illetve ő szervezte az első szenté avatási ünnepséget. 1092-ben avatták szentté majd 1095-ben halt meg 18 év uralkodás után. I. Szent Lászlóhoz számtalan csodát és történetet köthetünk. Sír emlékéét még mindig őrzik Nagyváradon. Ő a magyar uralkodói eszmény egyik legtokéletebb kifejezője.

Források:

<https://www.szoboszloplebania.hu › szent-laszlo-elete>

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=mQG3S7kQG64&t>

<https://zanza.tv › fogalom › i-szent-laszlo>

<https://www.magyardurir.hu › hirek › szent-laszlo-kiraly>

KIRÁLY-HÁGÓ (KÉSZÍTETTE: GYURKOVICS DALMA)

A Király-hágó első sorban arról híres, hogy itt volt Erdély és Magyarország egykori határa. A hegyektől elzárt Erdély, a magyar Alföld irányából csak pár úton volt megközelíthető. A kevés út egyike volt a Király-hágó menti útvonal. Ez volt az egyik legfontosabb út, amely összekötötte a két országrészt. Földrajzi helyzetéből adódóan fontos kereskedelmi útvonal volt a két országrész közt, többek között itt szállították az erdélyi sóbányákból Magyarország más részeire a kitermelt nyersanyagot.

A Története

Kolozs és Bihar megye határán található az egyik legfontosabb kereskedelmi útvonalon a Réz-hegységben. Kolozsvár és Nagyvárad között az út sokáig Vársonkolyosig a Sebes-Körös völgyében haladt. A Körös tavaszi áradása sokszor nehezítette a kereskedőket útjukon, ezért Bucsától hegynek felfelé Nagyváród felé 1780-ban új út épült. II. József király is ezen az úton haladt, így valószínű, hogy az út róla lett elnevezve Király-hágónak. 1557-1867 között Magyarország és Erdély határa volt. Sokáig itt volt Partium és Erdély határa, a kiegyezés után pedig az Erdély megnevezés helyett gyakran a „Királyhágón túl”-t használták. Ugyanakkor Partium és Bánság együttes jelölésére a romániai reformátusok ma is a Királyhágómellék megnevezést használják

Érdekességek

Erdély kapujaként is emlegetik a Király-hágót.

582 méter magasan található.

Gyönyörű a kilátás innen a környező hegyekre.

Egy ideig az Erdély megnevezés helyett Erdélyt a „Király-hágón túl” is nevezték.

A Király-hágó alatt található településen 1791-ben épült egy különleges (görögkeleti) ortodox fatemplom.

A Királyhágó település nevét 1808-ban említették először az oklevelek Bucsa néven.

Források:

<https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/utazz/varazslatos-hely-erdely-kapuja-a-kiraly-hago>

<https://magyar-ertekmentes.hu/2019/07/26/erdely-osi-kapuja-a-kiraly-hago>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Kir%C3%A1lyh%C3%A1g%C3%B3>

<http://koros.ertekek.hu/terkep/kiralyhago>

KALOTASZENTKIRÁLY (KÉSZÍTETTE: KOVÁCS ABIGÉL)

Kalotaszentkirály-Zentelke összetartozó ikerközségként ismert, mely Kolozs megyében található, Bánffyhunadtól 5 km-re, a Vigyázó havasok Kőhegy nevű hegységének alján. Az Erdélyi Szigethegység vonulatai és dombjai által meghatározott Felszegi-medencében helyezkedik el. A két település elődei a Kalota patak jobb (Zentelke) és bal (Szentkirály) partján telepedtek le. **Kalotaszentkirály** a Gyalui-havasok és a Kalotaszegi-dombság találkozásánál fekszik, a **Kalotaszeg** nevű tájegység része, amely híres népi visletéről, népművészetéről és hagyományairól. Közigazgatásilag 1945-ig két külön községet képeztek. 1968-ban egyesült a két falu. Az ikerközség egy egyesült egyházközséget alkot. A 2021-es népszámlálás adatai szerint a község összlakossága: **1 558 fő**, ebből **1 191 fő magyar**.

A település a patakról kapta nevét, melyet a honfoglaláskor ezen a helyen letelepedett **Kalota** nemzetségről neveztek el. A **Szentkirály** nevet István király szentté avatása (1083) után vette fel. Története gazdag múltra tekint vissza. Árpád-kori település, első okiratos említése **1288-ból** származik, mikor Kun László király a győmonostori Mikola családnak adományozza ezt a területet. **1337-ben** *Senkral* néven említették, már ekkor egyházas hely volt, papját is említették, **1437-ben** Zenthkyral néven írták az oklevelekben. **1482-ben** Bak Tamás és Balog János birtoka volt. **1523-ból** Kalota Zenthkyralnak több birtokosa is volt; a Szentkirályi, Szentkirályi Csenkesz, Béli, Szentkirályi Radó családok is birtokosok voltak itt, **1554-ben** Zenthkyral Sebesvár tartományai közé tartozott és a Bonchidai Bánffy Mihály birtoka volt, majd később a gyalui vártartomány faluja lett. A trianoni békeszerződésig 1920-ig, majd 1940 és 1944 között a magyar közigazgatásba visszakerülve ismét Kolozs vármegye Bánffyhunyadi járásához tartozott. Ady Endrét rokoni szálak fűzték Kalotaszentkirályhoz. Itt írta 1914-ben, A Kalota partján című versét. 1991-től minden évben, augusztusban nemzetközi tánctábornak ad otthont a település. Népi viselete a pazar, különleges színgazdag, díszes kalotaszegi népviselet, mely a kalotaszegi tájegység régióiként változó. A fonók a 1980-as években megszűntek, de egyes népszokások, mint például a legénybandák karácsonyi kántálása, illetve a lakodalmi szokások máig bizonyos elemeikben hagyományosak. A házasság szokásai a falun belül, illetve a két ikerfalu között történt. Kalotaszentkirály és Zentelke között a 20. század előtt kevésbé volt gyakori, mint utána. Az összeépült két falu magyar tájnyelve nem teljesen egyezett meg. Kalotaszentkirályé inkább Magyarókerke tájnyelvéhez, míg Zentelkéé Bánffyhunyadi, Damos, Sárvasár tájnyelvéhez hasonlított.

Források:

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Kalotaszentkir%C3%A1ly>

<https://www.emagyar.net/index.php?p=epont&id>

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/MagyarNeprajz-magyar-neprajz-2/viii-tarsadalom-CA13/falu-varos-helyi-tarsadalom-D8BD/kalotaszentkiraly-DA36/>

APÁCZAI CSERE JÁNOS (KÉSZÍTETTE: FÜLÖP ÁRPÁD)

Apáczai Csere János (1625–1659) a 17. századi magyar művelődés- és oktatástörténet egyik legkiemelkedőbb alakja. Fiatalon, szegény családból indulva jutott el a kor egyik legmagasabb szellemi szintjére. Tanulmányait a Gyulafehérvári Református Kollégiumban kezdte, majd Hollandia híres egyetemein – többek között Franekerben és Utrechtben – folytatta. Itt ismerkedett meg a korszak legmodernebb gondolkodásmódjaival, mint René Descartes racionalizmusa, vagy a cseh Comenius újító pedagógiai elvei. Ezek egész további életére nagy hatással voltak. Hazatérve Erdélybe céljául tűzte ki, hogy az európai tudományos eredményeket és gondolkodást magyar nyelven is elérhetővé tegye. Legjelentősebb műve a Magyar Encyclopaedia, amelyet 1655-ben adott ki Kolozsváron. Ez a könyv nemcsak az első magyar nyelvű enciklopédia, hanem a tudományok rendszeres összefoglalása is volt. A mű az akkori kor számára fontos tudományágakat tartalmazta – filozófiát, matematikát, fizikát, etikát, logikát – és mindezt magyar nyelven tette közkinccsé, ami abban az időben ritkaságnak számított. Apáczai meggyőződése volt, hogy az anyanyelvű oktatás elengedhetetlen a fejlődéshez, és hogy a gyermekeket olyan tudással kell felvértezni, amely hasznos az életben is. Ezért a középkori, latin alapú iskolai oktatással szemben a gyakorlati ismeretek átadását szorgalmazta. Véleménye szerint nem elég a klasszikus szövegeket bemagoltatni: a gondolkodásra, a megértésre kell nevelni. Tanári és vezetői munkája során sok nehézséggel is szembe kellett néznie. A kolozsvári iskola vezetőjeként reformelképzelései miatt több alkalommal konfliktusba került a konzervatív egyházi és politikai körökkel. Végül 1659-ben fiatalon, mindössze 34 évesen halt meg, munkásságának jelentős része azonban már életében ismertté vált. Apáczai Csere János ma is példakép lehet. Elhivatottsága, tudásvágya és bátorsága megmutatta, hogy egy ember is képes formálni egy egész nemzet gondolkodását. Számos iskola és intézmény viseli nevét, ezzel is őrizve emlékét.

Források:

Wikipédia – Apáczai Csere János szócikk:

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Apáczai Csere János](https://hu.wikipedia.org/wiki/Ap%C3%A1czai_Csere_J%C3%A1nos)

Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK): <https://mek.oszk.hu> – *Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia*

Sulinet Tudásbázis – Apáczai élete és munkássága: <https://tudasbazis.sulinet.hu>

SZOVÁTA (KÉSZÍTETTE: PETROVICS PETRA)

Szováta (románul *Sovata*) egy híres üdülőváros Romániában. A város ismert gyógyhatású sós tavairól, különösen a híres Medve-tóról.

Medve-tó:

Nevét a medve formájú körvonaláról kapta. Attól különleges, hogy: a vízrétegek különböző hőmérsékletűek, a sótartalom miatt nem keverednek. Nyáron a felszíne meleg (akár 30-35°C), míg a mélyebb rétegek hőmérséklete is eléri a 40°C-ot. Gyógyhatása miatt ízületi, nőgyógyászati, illetve reumatikus betegségek kezelésére használják.

Története:

A mai tó területe a Pálné gödre néven volt ismeretes, ahol feltehetően már több ízben is kialakulhattak sóstavak. A Medve-tó elődje a Fehér-tó volt, melynek gátja az 1850-es években beszakadt. Egy felhőszakadás, a tó a helyén található kaszáló beszakadása, és az így kialakult vízelnyelő elzáródása indította el a tó keletkezésének folyamatát. A kaszáló beszakadását előidéző sómozgások már 1860-ban elkezdődtek, de a Medve-tó a maihoz hasonló formáját 6 év alatt, azaz 1875 és 1881 között nyerte el. Több év kellett, mivel a tómedence beszakadása is több részben történt és a beömlő patakok sem töltötték fel azonnal a mélyedést. A 19. század végétől kezdve híres fürdő volt, főleg magyar és osztrák vendégek körében. A két világháború között sokan jártak ide fürdeni. Ma is fontos hely a túrázók számára, főleg nyáron, de egész évben látogatott.

Kultúra és lakosság:

Sok magyar nemzetiségű él Szovátaban. A magyar kultúrát, nyelvet erősen őrzik itt.

Érdekességek:

A Medve-tó 1875-ben keletkezett, egy földcsuszamlás következtében. A tó különleges sós vize és iszapja miatt sokan természetes "wellnessfürdőként" használják.

Források:

<https://primariasovata.ro/hu/a-varos-rovid-tortenete> (Szováta település hivatalos oldala)

<https://www.medveto.ro/medve-to/keletkezese> (Medve-tó hivatalos oldala)

<https://www.kerengo.hu/latvanyossagok>

KOROND ÉS A FAZEKASSÁG (KÉSZÍTETTE: SÁRINGER LÉNA)

A Kárpát-medencében nagyon sok helyen dolgoztak fazekasok. A fazekas mesterség egyértelműen a környéken található agyagra épült, amelyet egyes területeken nagyobb mélységből kellett felszínre hozni, nem kevés fáradtsággal több ember alapos összehangolt munkájával. A fazekas mesterség legfontosabb eszköze a lábbal hajtott fazekaskorong volt, amelyen az edények készültek. A korongozás nagy türelmet, sok gyakorlást és nagy ügyességet kívánt. A látszólag könnyű műveletek eredményei egykor minden háztartásba bekerültek, és szinte mindenki életének szükséges tartozékai voltak. Az agyag azonban nem mindenhol volt egyforma, ezért a fazekasságnak 3 ága alakult ki.: a fazekas, a korsós és a tálás mesterség. Korondon a fazekasságnak ősi hagyományai vannak, a korondi fazekas központ híre már nem csak a megye, hanem az országhatáron is túlterjedt, sokan Európa egyik legjelentősebb fazekas központjának tartják. A helyi agyag jó minősége lehetővé teszi tartós kerámia tárgyak készítését. Az emberek leginkább korongozással, kézi festéssel és természetesen anyagok felhasználásával dolgoznak. Sokféle motívummal díszítik PL.: virágmintákkal, népi szimbólumokkal, leveles és madaras mintákkal. A korondiak a máz nélküli edényeknek is sokféle változatát készítették, melyek jól bevált főzőedények voltak, az akkori cserepes tűzhelyeken PL.: káposztafőző fazék, tejfőző edény és puliszkafőző fazék. Az ország egyetlen helységében sem dolgozik annyi fazekas, mint Korondon. Ezen túl a fazekas központ történeti szempontból is figyelemre méltó. A gazdasági-társadalmi fejlődés hatására minden típusú mesterséget kimozdított a hagyományos kereteiből és társadalmi rendeltetéséből, a korondi fazekasság kedvezően alakult. Egyrészt mert megmaradt a hagyományos fazekasság, másrészt pedig létrejött a kerámia, új díszítő változata, amely mennyiségben és minőségben jóval felülmúlja a fazekasok eddig ismert alkotásait. Most bár a technológia fejlődött, mégis sok család foglalkozik még fazekassággal és ez generációról generációra öröklődik. Ez a hely a turisták és az érdeklődők számára is kedvező lehet mivel nem csak megvehetik hanem be is tekinthetnek az elkészítés folyamatába. A régi Udvarhely vidéki fazekas központok formakincse, díszítő motívumai ma Korondon élnek tovább.

Források:

<https://korond.ro/>

<https://www.youtube.com/watch?v=OX5Vi05a6LQ>

A SZÉKELYKAPU (KÉSZÍTETTE: SZÖGI BENEDEK)

Székelyföld nagy múltra visszatekintő, hagyományos kaputípusa a székelykapu. A székelykapu a székelység egyik legjellegzetesebb népi építészeti alkotása, amely nemcsak funkcionális szerepet tölt be, hanem szimbolikus jelentéssel is bír. Erdély vidékein, különösen a székely falvakban máig megmaradtak ezek a gazdagon faragott kapuk, melyek a közösség hagyománytisztelőt és művészi érzékét egyaránt tükrözik. A székelykapuk eredete a 17–18. századra nyúlik vissza, amikor a tehetősebb családok díszesebb kapukkal jelezték társadalmi státuszukat. Az idők során azonban nemcsak a vagyon jele lett, hanem egyfajta kulturális örökség is. A kapu három fő részből áll: a nagy kapuból, amin a szekerek hajthatnak be; a kis kapuból, amit a gyalogosok használnak; és a faragott oszlopokkal díszített kapukeretből. Spirituális értelemben a székelykapu három fő részre osztható. Az alsó világot a kapu alsó része jelképezi. A középső világ, azaz a mi világunkat a középső része, míg a kapu felső része a felső világa, a galambdúc, ahol a madarak élnek, azaz a lélekmadár lakik. Úgy tartották, hogy a lelkünk a Jó isten ítélőszékébe kerül, ahol számot kell majd adnunk a földi életünk minden rezzenéséről. A kapu készítésére legalkalmasabb a tölgyfa, amit Székelyföldön cserfának, cserefának neveznek, a kapuszárnyaknak a könnyebb fenyőből készülnek. Az anyagot egy évig száradni hagyják, és csak ezt követően fognak bele a faragásba. Először meghatározzák a méreteket, majd a szerkezeti elemeket, az oszlopokat és a koszorúgerendát erősítik össze, ez csapolással történik. A kapukat díszítő motívumok mély jelentéstartalommal bírnak. Gyakoriak a nap, a tulipán, az életfa és a kereszt mintái, melyek a hitet, az életet és az öröklétet jelképezik. A faragásokon gyakran találhatóak feliratok is, például „Isten áldása legyen e házon” vagy „Béke e háznak és a benne lakóknak”. A legrégebbi, nemcsak különböző leírásokból, hanem fényképen is megörökített kapu 1673-ban készült és a Marosszéken lévő mikházi ferences kolostor előtt állt. Napjainkban a székelykapu nemcsak falusi porták díszé, hanem gyakran emlékműként vagy közterületi alkotásként is megjelenik. Megőrzése és újjáépítése fontos része a székely és magyar identitás megőrzésének. A székelykapu ma is élő szimbóluma a közösség erejének, hitének és hagyományainak.

Források:

<https://www.okomuzeum.hu/szekelykapu-eredete-1-resz/>

<https://www.okomuzeum.hu/szekelykapu-eredete-2-resz/>

<https://www.okomuzeum.hu/szekelykapu-eredete-3-resz/>

<https://www.hungarikum.hu/hu/content/sz%C3%A9kelykapu-0>

<https://tudomanyplaza.hu/szekelykapu/>

<https://szekelykapuk.com/a-szekelykapu/a-kapurol/>

HAGYOMÁNYOS ERDÉLYI ÉTELEK (KÉSZÍTETTE: BAKOS HANNA)

A székelynek három alapélelmiszere van: a ptyóka, a kukorica és a káposzta. Savanyú káposztából készítik például töltött káposztát, a székelygulyást és a rakott káposztát. A levesek választéka is elég széles: van tárkonyos, köménymagos, tejfölös, túrós ptyókaleves, zakota leves és kaszásleves. A levesekhez jellegzetes fűszereket használnak: tárkony, kömény, csombor, kapor, petrezselyem, babérlevél és rozsmaring. A csirke, a kacska és liba húsát is szívesen fogyasztják kisütve vagy paprikásnak. Nagyon híres még a kürtőskalács, amely Románia más részein és Magyarországon is elterjedt. Az előbb felsorolt ételek közül kiemelném a székelygulyást. Bár ez az étel, ami a legjobban sugallja azt, hogy székely, mégsem az. A székelykáposzta vagy székelygulyás, a közép-európai konyha egyik sajátos étele. Az étel receptje a legenda szerint Székely József nevéhez fűződik, aki Petőfi Sándor kortársa és barátja volt. 1846-ban mindketten a pesti Komló-kertben ebédeltek, de mire beértek, már kifogyóban voltak az ételek. A kocsmáros Székely kívánságára a maradék savanyúkáposztafőzeléket és sertéspörköltet összekeverve szolgálta fel. Petőfi állítólag legközelebb ugyanezt rendelte, és „Székely-káposzta” -nak nevezte el. Na de beszéljünk egy ételről, ami tényleg székely eredetű. A székely csirke gulyásról, ami igazi székely/magyar fűszert és hozzávalót tartalmaz, így a népies íz világot tükrözi. Ahogy az előadásom elején is említettem, a székelyek három fő hozzávalója van. Ebből hármóból mégis csak egyről beszéltünk. A káposztáról. De mi van a többivel? Ptyókát például a kolbásszal töltött burgonyában és a ptyókás kenyérben találunk. Kukoricát pedig a göngyölt puliszkában és a juhtúrós puliszkában, ami kifejezetten kukoricalisztből készül. Ezek az ételek számtalan szakácskönyvben megtalálhatóak, egészen visszamenőleg a 90-es évek könyveitől, a mai, receptekkel teli weboldalakig. Ilyen például Zilahy Ágnes 1891-ben kiadott szakácskönyve, ami előszeretettel kínálja nekünk a székelygulyás receptjét. De bármilyen meglepő, az első ismert erdélyi szakácskönyvek a 16. századi erdélyi fejedelmi udvartartás körül íródtak. Csak az 1622. évi másolatban ismert a Szakács-Tudomány, amelyben 689 recept és 103 diétás recept őrződött meg az utókorra, mint kitűnő tükre a kor étkezési és főzési szokásainak. Még korabeli szakácskönyv író Keszei János, Babos Gábor, Mikes Mária és még sok más. Szóval közel négyszáz év alatt eljutottunk odáig, hogy szinte nem is használunk igazi szakácskönyveket, hiszen itt van a Google, ahol rengeteg szakács weboldalt találunk; ha meg használunk is, akkor végtelen egyszerűen, teljesen ingyen letudjuk tölteni őket az elektronikus eszközeinkre, így megspórolva rengeteg pénzt. Összességében az erdélyi gasztronómia nagy és dicső múltra tett szert.

Források:

<https://erdelyireceptek.ro/>

<https://www.nosalty.hu/>

<https://streetkitchen.hu/>

Kövi Pál-Erdélyi ételek

BÉKÁS-SZOROS (KÉSZÍTETTE: SZÁSZ EMMA)

A Békás szoros (Románul: Cheile Bicazului) egy tektonikus eredetű szurdokvölgy, amely a földkéreg mozgásával jött létre. Erdélyben, a Hagymás-hegységben található, a Neamt megye délnyugati részében. A szorost 1971-ben védetté nyilvánították, és jelenleg a Nagyhagymás Nemzeti Park része. Három szakaszból áll: A pokol kapuja, a pokol tornáca és a pokol torka. A Békás szoros hossza: 5 km

A Békás szorost sok hegycsúcs veszi közre:

- A Kis-Cohárd (1344 m)
- A Csíki-Bükk (1264 m)
- Az Oltár-kő (1154 m)
- A Mária-kő (1125 m)

Az Oltár kő a hegymászók kedvence is. A csúcsot először Keresztes Zoltán mászta meg, akinek híre még ma is legendás, hiszen a mászást hegymászó felszerelés nélkül hajtotta végre. Az 1980-as évek elején pedig Erőss Zsolt, a Mount Everest első magyar megmászója is fellépett a hegy csúcsára. Európa egyik természeti ritkasága, ami 250-300 m magas, szinte függőleges sziklafalaival, az egyik legszebb látogatható szurdokvölgy. Budapesttől körülbelül 9 órára és 700 km-re található. Gyergyószentmiklóstól keletre, a Gyilkos tótól pedig 5 km-re, északkeletre fekszik. A nevét a Békás patakról kapta. Ez a patak alakította ki a hegyszorost, hosszú idő alatt, amikor utat tört magának a mészkősziklákban.

A Békás szoroson átkelni sosem volt veszélytelen, sőt, a pokolhoz való leereszkedéshez hasonlították. Az idősök úgy mesélik, hogy abban az időben amikor még nem vezetett út a havasi legelőkre, kaszálókra, akkor nagyon nehéz volt ételt vinni a munkásoknak, pásztoroknak. Út közben sokan megsérültek, megcsúsztak a köveken vagy életüket veszítették a völgyben.

A Nagyhagymás Nemzeti Park számos egyedi és különleges növényfajnak ad otthont, bár jelentős részét lucfenyő borítja. Csak itt található meg a csúdfű és a kőhúr, valamint itt honos a ritka havasi gyopár is. Állatok közül medve, hiúz és farkas is él a szoros erdeiben.

Források:

<https://trekhunt.com/hu/article/bekas-szoros-romania/>

<https://medveles.hu/info/blog/erdely-legszebb-szurdokvolgye-a-bekas-szoros>

HAGYMÁS-HEGYSÉG, KIS-COHARD (KÉSZÍTETTE: KINCSES KOLOS)

A Hagymás-hegység egy szép hegyvidék Romániában, Erdély területén. A Keleti-Kárpátok része, és sok érdekes természeti látnivaló található itt. A hegység főleg Hargita és Neamț megyében terül el.

Hol van és milyen?

A Hagymás-hegység a Gyergyói-medence mellett található. A legmagasabb csúcsa a Hagymás-csúcs, ami 1792 méter magas. Itt sok a szikla, a meredek hegyoldal és a mély völgy. A hegység egyik legismertebb része a Békás-szoros, ahol a víz vágta ki a sziklákat. Ez egy nagyon látványos szurdok.

Miért különleges?

A Hagymás-hegység egy részét nemzeti parkká nyilvánították, hogy megvédjék a természetet. Ez a Hagymás–Békás Nemzeti Park. Itt sokféle ritka növény és állat él. Például lehet találkozni barna medvével, hiúzzal, vagy akár farkassal is – persze inkább csak nyomokat. A növények között ott van például a havasi gyopár, ami egy hegyekben élő különleges virág.

Túrázás és kirándulás

A hegység nagyon jó hely kiránduláshoz. Itt van például:

- a Békás-szoros, ami tele van sziklákkal és sétautakkal,
- a Gyilkos-tó, ami egy természetes tó, és fák törzsei állnak ki belőle – nagyon érdekes látvány,
- a Hagymás-csúcs, ahová túraút vezet, és a tetejéről messzire el lehet látni,
- a Cohárd-hegyek, amiket a sziklamászók is szeretnek.

Rengeteg jelzett turistaút van, így könnyű eltévedés nélkül túrázni.

A Hagymás-hegység egy csodás hely, ahol sokféle állat, növény és szép táj található. Ha szereted a természetet és a kirándulást, érdemes ellátogatni ide. Nemcsak sokat tanulhatsz róla, hanem élmény is lesz ott járni!

Források:

<https://www.cheilebicazului-hasmas.ro>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Hagymás-hegység>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Békás-szoros>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Gyilkos-tó>

<https://www.erdelyiutazas.hu>

AZ EZERÉVES-HATÁR (KÉSZÍTETTE: HATVANI ÁLMOS)

A történelmi Magyarország keleti vonalát évszázadokon át az ezeréves határ védte az ellenség és a járványok elől. Körülbelül 1900 km hosszú volt, és Erdély keleti részén, a Gyimesi-szoros környékén húzódott. A Habsburg Birodalomban nagy jelentősége volt. Több nevezetességet érdemes kiemelni a védvonal mentén.

Itt található a Bethlen Gábor által épített Rákóczi-vár romja is, amely eredetileg 1626 körül épült, és a funkciója a határ ellenőrzésére és a kereskedelmi útvonal vámforgalmának felügyelete. Mivel a Gyimesi-szoros a Moldva és Erdély közötti fontos kereskedelmi útvonal volt, az itt áthaladó áruk között szerepelhettek gabonafélék, állati bőrok, fémárúk, valamint a helyi kézműves termékek. A vár nevét a 18. század elején kapta, amikor II. Rákóczi Ferenc megerősítette. A vár eredetileg „Ghemes vára” néven volt ismert, amit a környéken élő gímszarvasokról kapott.

A Gyimesi vasútvonal a 19. század végén épült, hogy összekösse Magyarországot Erdéllyel, különösen a Székelyföld és a Gyimesi-szoros térségét. A vasút építése komoly mérnöki munkát igényelt, hiszen hidakat és alagutakat kellett vájni, 5 völgyhíd is a részét képezte. Az építkezés összköltsége 8,5 millió forint volt, az egyik legdrágább vasúti építkezés volt akkoriban.

Nevezetes a 30-as vasúti őrház, amely a Magyar Királyi Államvasutak legkeletibb őrháza volt a Csíkszereda-Gyimesbükk-Palánka-Kománfalva vasútvonalon. Az őrház pincéjében egy lőrésekkel ellátott bunker is található, amely szintén látogatható.

A 18-19. században a Habsburg Birodalom a pestis és más járványok megfékezésére egészségügyi vesztegzárakat hozott létre az ezeréves határ mentén, köztük a Gyimesi vesztegzárat is. A fertőzött területekről érkezőknek 42 napot kellett karanténban tölteni, csomagjaikat pedig három hétig szellőztetni és fertőtleníteni. A vesztegzárhoz egy római katolikus kápolna is tartozott, amely ma is megtekinthető, és a határ egészségügyi védelmének fontos emléke. Ez a határvonal tehát évszázadokon át formálódott, különböző funkciókat töltött be, és több korszak építészeti emlékeit őrzi.

Források:

<https://www.terjhazavandor.ro/az-ezereves-hatar/>

<https://hetnap.rs/cikk/Az-ezereves-hatar-5763.html>

<https://uticelok.home.blog/2020/09/16/gyimesi-latnivalok-ezereves-hatar-skigyimes-skanzen/>

[https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=R%C3%A1k%C3%B3czi-v%C3%A1r_\(Gyimesb%C3%BCkk\)&oldid=26540682](https://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=R%C3%A1k%C3%B3czi-v%C3%A1r_(Gyimesb%C3%BCkk)&oldid=26540682)

CSÍKSZEREDA (KÉSZÍTETTE: KOCSIS-HERTELENDY ZOÉ)

Csíkszereda egy város Erdélyben, Hargita megyében, a Székelyföld középső részén. Földrajzilag a Csíki-medencében a Kárpátok között fekszik. Nagyon szép fekvésű város, hegyek veszik körbe, sok az erdő és itt tiszta a levegő is. Csíkszereda közel van a Hargita hegységhez, amit úgy is hívnak, hogy a „Székelyföld szent hegye”. Csíkszereda középkori kis város, már 1558-ban is laktak itt emberek. A város nevének az az eredete, hogy régen szerdán tartottak itt vásárokat, ebből származik a „szereda” szó. A „Csík” pedig a Csík vármegyének a nevéből jön. A székelyek a magyar népnek egy csoportja, akik Erdély keleti részén laknak. Csíkszeredában is székely emberek laknak. Számukra fontos a néphagyomány, a múltjuk, és az, hogy magyarok. Körülbelül 37000 ember él itt, akikből még ma is sokan beszélnek magyarul, annak ellenére, hogy Romániában van. Vannak magyar nyelvű iskolák, óvodák is a városban. **A csíksomlyói búcsú:** Csíksomlyó régen külön falu volt, de ma már Csíkszereda városnak a része. Itt tartják a pünkösdi búcsút, ami az év legfontosabb eseménye a városban. A búcsú idején több százezer magyar ember érkezik a világ minden tájáról (van, aki gyalog, van, aki lóháton vagy biciklivel zárandokol el ide). A fő esemény ilyenkor a szabadtéri mise, amit a Kis- és Nagy-Somlyó hegyek között tartanak. **A székely kapuk és a székely lángos:** Csíkszeredában sok helyen lehet látni faragott székely kapukat. A székelykapu Székelyföld hagyományos kaputípusa. Ezek inkább díszek, de üzenet is van rajtuk. Gyakran rájuk van faragva egy családi bölcsesség, például az, hogy: „*A vendég Isten küldötte*”. A székely lángos és a székely kapu is hungarikummá lett nyilvánítva. **A kaláka:** Ha valaki új házat, vagy csúrt épít, akkor kalákát szerveznek. A kaláka azt jelenti, hogy a rokonok, szomszédok ingyen segítenek az építkezésben, cserébe kapnak egy jó vacsorát vagy egy kis pálinkát. **A Mikó-vár:** A Mikó-várat a 17. században építették. A legenda szerint volt a várnak egy titkos alagútja, ami az erdőbe vezetett. Ezen keresztül menekültek volna ki a nemesek, ha támadás éri a várat. **A csíksomlyói Szűzanya legendája:** Régen, amikor a tatárok feldúlták ezt a vidéket, a csíksomlyói templom is veszélyben volt. A legenda szerint, amikor a tatár dúlást követően a tatár vezér a Madonna-szobrot lándzsájával szerette volna ledönteni, a karja megbénult. Ezért hiszik azt az emberek, hogy ezért csodatévő a szobor.

Források:

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Cs%C3%ADkszereda>

<https://www.hungarikum.hu/hu/content/sz%C3%A9kelykapu-0>

<https://maszol.ro/kultura/Hungarikum-lelt-a-szekelykapu-es-a-langos>

<https://romkat.ro/2019/09/19/kalaka-az-erdelyi-falu-hagyomanyos-intezmenye/>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Mik%C3%B3-v%C3%A1r>

https://epa.oszk.hu/03000/03018/00137/pdf/EPA03018_honismeret_1997_04_023-032.pdf

<https://felvidek.ma/2016/05/14/a-csodatevo-csiksomlyoi-kegyszobor/>

A SZÉKELYDERZSI UNITÁRIUS VÁRTEMLOM (KÉSZÍTETTE: FÜLÖP LILLA)

Székelyföld legrégebbi és legjelentősebb műemléke. Székelyderzs középpontjában egy dombon áll. A templomot a Petky-család építette. Az ötbástyás erődtemplom három egységre bontható: templom, torony, várfal. A 13-14. században épült, egyik téglája Székelyföld legrégebbi rovásírásos emléke 1431-ből, melynek lehetséges olvasata: Miklós dersi pap. A 15. században gótikus stílusban átépítették. A templom 28 méter hosszú, 7,25 méter széles és 15 méter magas. Különleges hangulata van a kékre festett padoknak, a szentély boltozatát pedig faragott kövek díszítik. A teteje eredetileg zsindely volt, a 18. században cseréppel fedték be. Csúcsíves ajtói vannak és a mennyezet fölé egy védelmi emelet is épült, ahová csigalépcső vezet fel. A szentély oldalán van egy gótikus dombormű, amely groteszk fejeket ábrázol. A falu lakói annyira hagyománytisztelők, hogy ma is a generációk óta kialakult ülésrendet tarták a templomban. A templom legjelentősebb része a Szent László legenda freskósorozata, amely 1419-ben készült. Öt képből áll, és azt ábrázolja, hogy Szent László a kunokkal harcol. Részletgazdagon ábrázolják az alakokat és a ruhákat, csillagokkal teleszórt háttere van. A legszebben kidolgozott jelenetén Szent László éppen fojtogatja a kun harcost, miközben a megmentett magyar lány egy baltával levágja a kun egyik lábfejét. Bár az összes kép teteje csonka, még így is a legjobb állapotban fennmaradt Szent László falikép. 2015-ben felújították. Az 1600-as években a németek feldúlták a templomot, emiatt megerősítették és várfallal vették körül. A kaputorony 11 méter magasságig középkori, aztán gótikus stílusban folytatódik. Négy sarokbástya van, fordított kulcslyuk alakú lőrések és szuroköntő ablakok is találhatóak a várfalon. Szükség esetén a falu népe alagúton menekült a szomszéd faluba. A várfal belső oldalán szuszékok álltak, itt tárolták a falusiak az élelmet és a takarmányt, hogy ne vigye el az ellenség. A tárolórekeszek családról családra öröklődtek. A sarokbástyákban lógtak a szalonnák, ezt a hagyományt a mai napig őrzik. Szerdánként megkondul a harang, és a falusiak ma is a várfalhoz mennek, hogy a hétre való élelmiszertartalékot hazavigyék. A turistákat némi fizetségért szalonnakóstolással is várják. Ez az egyetlen Székelyföldi műemlék, ami az UNESCO világörökség része.

Források:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%A9kelyderzsi_unit%C3%A1rius_templom

<https://kirandulastippek.hu/szekelyfold/szekelyderzs-erodtemplom>

<https://keletnyugat.hu/a-szekelyderzsi-unitarius-templom/>

<https://visitharghita.com/hu/places/szekelyderzsi-vartemplom-a-szalonnas-bastyak-luqlp3wlgqlebz>

PETŐFI SÁNDOR (AZ 1848/49-ES SZABADSÁGHARC ERDÉLYBEN)

(KÉSZÍTETTE: RIPP JÁZMIN)

Eredeti neve Petrovics Sándor. 1823. január 1-jén született Kiskőrösön. Szülei Petrovics István és Hrúz Mária voltak. Apai ágon nemesi családból származott, de ez nem illett a nép fia imázsba, ezért Petőfi nem is nagyon hangoztatta. Házastársa Szendrey Júlia (házas. 1847.–1849.), akitől egy gyermeke született, Petőfi Zoltán. Költői karrierjét 18 éves korától számítjuk, ekkortól már újságokban is megjelentek művei. 8 év alatt mintegy 1000 verset költött, ebből körülbelül 850 maradt fenn az utókor számára. A költő már ötéves korától iskolába járt. Összesen 9 különböző intézményben tanult, általában igen jó eredménnyel. Aztán 18 évesen megunta és elment inkább színésznek. A Borozó c. Verse jelent meg először nyomtatásban, 1842-ben. Petőfi balkezes volt, de mindkét kezével egyaránt jól tudott írni. Kedvenc nemzeti költőnk nem sokáig gyötörte magát a művei formába öntésével. A János vitézt például hat nap és hat éjszaka alatt írta. Népszerűsége egyáltalán nem volt töretlen. A Pesti Divatlappal konkuráló újságokban rengetegen bírálták, sőt gúnyolták őt az egyszerű stílusa miatt. Nem szerette a fotókat magáról, mert ezeken nehezen lehetett utólag módosítani. Ezért inkább rajzok és festmények készültek róla. Végül a nyomortól is a nagy Vörösmarty Mihály mentette meg. Végző elkeseredésében ugyanis Petőfi egyszerűen besétált az általa Magyarország egyik legnagyobb emberének tartott Vörösmartyhoz, hogy valahogy segítsen neki. Vörösmarty kapcsolatain keresztül kiadták a verseit és innentől kezdve Petőfinek sem voltak többé anyagi gondjai. A Pesti Divatlap szerkesztője lett. Ekkor már elég pénze volt ahhoz is, hogy kávéházba járjon. És ez az apróság a magyar történelmet is megváltoztatta. A pesti ifjúság ama mozgalmában, amely a pozsonyi országgyűlés tanácskozásainak, a párizsi februári forradalomnak és a bécsi forradalomnak hatása alatt egyre jobban erősödött, Petőfinek vezérszerepe volt. 1848. március 13-án megírta a Nemzeti dalt, március 14-én összeállították a 12 pontot. Március 15-i forradalom aktív résztvevője. 1848. decemberében csatlakozott Bem József erdélyi hadseregéhez. Bem 6000 fős serege 1849. július 31-én találkozott a 12 000-es orosz haddal a Fehéregyháza és Segesvár közti völgyben. Az egész napon át tartó küzdelem a magyarok vereségével végződött. Petőfi ismertlen körülmények között esett el.

Források:

<https://tanarnocafe.hu/tudomany/tortenelem/33-erdekesseg-petofi-sandorrol-amit-mar-elfelejtettel/>

<https://sokszinuvidek.24.hu/életmod/2024/03/15/13-erdekesseg-petofi-sandor/>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Pet%C5%91fi_S%C3%A1ndor#%C3%89letrajz

MAROSVÁSÁRHELY – VÁR, KULTÚRPALOTA, BOLYAIÁK

(KÉSZÍTETTE: SEPP NÓRA)

Marosvásárhely az egykori Marosszék, Maros-Torda vármegye, majd a Magyar Autonóm Tartomány, ma pedig Maros megye székhelye. Erdély hatodik legnagyobb városa. Itt él a legtöbb magyar Romániában. Híresebb személyek is éltek itt, mint Bolyai Farkas és János, valamint Aranka György. A városban híresebb hely a Teleki Téka nevű könyvgyűjtemény, amelynek nagy múltja 1107-ig nyúlik vissza. A 20. század során a város jelentős politikai változásokon ment keresztül, Magyarország és Románia között. 1848-ban innen indult Petőfi és Bem a segesvári csatába. 1854-ben itt, a Postaréten végezték ki a székely vértanúkat. A városi élet csak a 19. század végétől kezd kibontakozni, látványos fejlődést Bernády György polgármestersége alatt ért el. 1920-ban, a trianoni békeszerződés nyomán Romániához került, 1940-ben visszacsatolták Magyarországhoz, majd 1947-ben újból Romániához került. A Marosvásárhelyi vártemplom a 14. században épült. 1400-ban szentelték fel, de maga a templom csak 90 év múlva készül el teljesen. Báthory István úgy gondolta, hogy ha ilyen szép lett, akkor érdemes lenne megvédeni azt egy erődöt épített a templom köré 1492-ben. Az erődöt 1601-ben lerombolták, de a következő évben Borsos Tamás erdélyi magyar jegyzőnek sikerült rávenni-e az embereket, hogy építsék újra a várat. Ennek következtében a Marosvásárhelyi vár 7 bástyával rendelkezik: Kapubástya, Szabók-bástya, Mészárosok-bástya, Kádárok-bástya, Szűcsök-bástya egybeépülve a lépcsőtoronnyal, Lakatosok-bástyájával, Vargák-bástyája és Kisbástya. Egészen 1910-ig a várat városok is körülvette, de mivel nagyon sok helyet foglalt el, így megszüntették. 1962-ig a várat katonai célokra használták. A marosvásárhelyi Kultúrpalota a magyarok egyik legjobb alkotása, Közép-Európa legszebb épületeinek egyike. Egy olyan alkotás, amely megteremti a különböző művészettípusok egységét. A Kultúrpalota tervezői Komor Marcell és Jakab Dezső budapesti műépítészek. A Komor és Jakab tervezőiroda két olyan terve épült fel, mely Marosvásárhelyet ma is meghatározza. Ez a Városháza (1905–1908) és a Kultúrpalota (1908–1913). Az architektúra kialakítása Komor és Jakab műve, de az épület külső-belső díszítésén elsősorban nem ők, hanem a gödöllői Körösfői-Kriesch Aladár, Nagy Sándor, Sidló Ferenc főnek található stb. A Kultúrpalota épületének első emeletén található. üvegfestménye kiemelhető, melyek 1913-ban készültek Róth Miksa üvegmeister műhelyében, Toroczkaí Wigand Ede és Nagy Sándor tervei alapján. A Kultúrpalotában ott van, a Maros Megyei Könyvtár és a Maros Megyei Múzeum kiállítótermei. 150 évvel ezelőtt 1860. január 27-én halt meg Bolyai János, a magyar tudomány legnagyobb alakja. Január 29-i temetésén a kötelező katonai kíséreten kívül három ember kísérte utolsó útjára. Sírjára csak 1894-ben állítottak emlékoszlopot, majd 1911-ben újra temették apja mellé. Marosvásárhelyen számtalan dolgot neveztek el a Bolyaiakról.

Források:

<https://keletnyugat.hu/marosvasarhelyi-kulturpalota/>

<https://varak.hu/latnivalo/index/1535-Marosvasarhely-Var/>

TOROCKÓ – SZÉKELYKŐ (KÉSZÍTETTE: BODÓCZKI LÉNA)

Torockó egy falu Romániában. Fehér megyében található. Az Erdélyi-középhegység keleti részén elterülő Torockói-hegységben, a Székelykő és az Ordaskő sziklavonulatának szűk völgyében, Kolozsvártól délre, Nagyenyedtől 23 km-re északnyugatra fekszik, Torockószentgyörgy hozzá tartozik. Egykor bányászváros volt. Itt található a Székelykő hármassúcsa. Lakói betelepült székelyek. Várkő csúcsán egykoron vár állt, amit a Torockai család építtetett. 1241-ben ezt a várat a tatárok elpusztították, majd 1285-ben helyreállították. Lakói többségben betelepült székelyek, de a tatárok és a hunok betörései miatt a magyar lakosság mellé németeket is telepítettek. A hegy oldalában néhány barlang található, ahol a lakosság veszély esetén meghúzódott.

Nevezetességei: Népi Iparművészeti Múzeum, Ida néni magán múzeuma, 1668-ban épült parasztház, 18. századi unitárius templom

A Kolozsvártól 60 km-re délre fekvő Torockó sokak szerint egész Erdély legszebb falva, mind természeti fekvését mind építészetét illetően. EUROPA NOSTRA díjjal kitüntetett falu. Különös figyelmet érdemel gazdag népviselete hímzései és bútorfestészete, valamint az 1870-es évek tűzvészei után épült szász stílusú „fehér házai”. A falu ékességét jelentő kétablakos fehér házakat az UNESCO évente anyagi támogatásban részesíti karbantartás céljából. A régi időkben Torockó Erdély legjelentősebb vasműves központja volt, melynek köszönhetően bányavárossá avatták s hosszú ideig biztosította a lakosok megélhetőségét. Nevét a főfoglalkozást nyújtó vasbányásztól nyerte. Taracznak nevezik még ma is egyes lakosok a vas-salakot, innen alakult a Taraczkó, később pedig a Torockó elnevezés.

A falu egyik élő népszokása a farsangtemetés, mely menetben van egy farsangot jelképező koporsó, ezt kísérik maszkos figurák. A menet elején betyárok pattogatják ostorukat, majd a főtéri forrásnál összetörik a koporsót és vízbe dobják. Papnak, kántornak öltözött személyek elmesélik az eltelt év eseményeit. Torockó mellett 1130 m magasra tornyosul Erdély egyik legjellegzetesebb sziklatömbje, a néphit szerint emberalakot megmintázó Székelykő. Torockón kétszer kel fel a Nap. Miután felbukkan Keleten egy időre eltűnik a Székelykő sziklatömbje mögött, majd onnan kikerülve újabb napfelkelte tanúi lehetünk.

Források:

<https://www.torockoegyesulet.hu/>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Torock%C3%B3>

NAGYENYED – VÁRTEMLOM, KÁPOLNA-DOMB, KÉT FÜZFA

(KÉSZÍTETTE: ILLÉS GERGŐ)

Nagyenyed (Ajud): Erdély egyik legrégebbi városa, ami már a honfoglalás után királyi birtok volt, de az első írott anyagok róla csak 1239-től maradtak fenn. A trianoni békeszerződésig Alsó-Fehér vármegye Nagyenyedi járásának székhelye volt, majd 1918-ban Románia része lett. A városban románok, magyarok, cigányok és németek élnek egymás mellett. **Vártemplomát** 1333-1335 között építették, mely az erdélyi református egyház bölcsője, ugyanis 1551-ben Enyed első papja itt írta alá a lutheri konfessziót (hitvallást), aminek a hatására protestánsná váltak a hívők. A templomnak sajátos stílusjegyei vannak, ugyanis ötször leégett és mindig az adott kornak megfelelően építették újjá. Kárt tett benne a tatárjárás, II. Mihály havasalföldi fejedelem, a törökvész, az osztrákok támadása, végül az 1849. januári nagyenyedi vérengzés. A templomban megvannak a romantika (torony), a gótika (ajtókeretek) és a barokk (háromhajós templombelső) építészet jellemzői is. A torony 61 m magas és 8 emeletes, korábban ez volt a vár őrtornya. A haragokhoz csigalépcső vezet. Az eredeti templomból a barokk újjáépítést követően csak a szentély és a templom külső falai maradtak meg, a torony két oldalsó gótikus bejáratát befalazták. 1795-ben a körülötte húzódó várarkot is feltöltötték. Nagyenyed híres helye a **Kápolna-domb**. 1704. március 16-án Jean Rabutin felgyújtotta a Gyulafehérvárról idehelyezett főiskolát és kollégiumot. A város védelmében 30 diák meghalt, akik emlékműve áll a dombon. A Diákemlékmű a város legrégebbi köztéri emlékműve, 1896-ban avatták fel. A műemlék klasszicista stílusú, melyen 4 kerek oszlop egy négyszögletes homokkőből épült kupolát tart, ami az oltárkö fölé van. Az oltárkövön egy a bérkoszorú által körbefogott könyv domborműve látható. A kőasztal oldalán márványlapok vannak, melyen 14 név áll, akik vérüket adták a labancok ellen. Az emlékmű tervezői Király és Zyzda építészek voltak, a kivitelezői Klösz József és Bertha Mihály kőfaragók. Johann Karl Tige vezette csapatok meg akarták bosszulni egy elfogott kém megcsonkítását, az városiak a várba menekültek, miközben a katonák kifosztották őket, felgyújtották a köz-és magánépületeket, templomokat, tornyokat. Voltak, akik a kemencéjükben próbáltak menedékre lelteni, de később csak a megégett testüket találták meg. A város lakói és a hozzájuk csatlakozott 30 diák ezt a gonosz tettet nem akarták tétlenül nézni. A diákok kiszöktek a kollégiumi épületből, majd a Maros folyó partján fűzfadorongokat vágtak és azokkal ütöttek rajta a távozó labancokon, azonban a harcban 28 diák életét veszítette. A legenda szerint az életben maradt 2 diák a marosdécsei patak mellett leszúrták botjaikat, amikből 2 fűzfa növekedtek. Erről az eseményről szól Jókai Mór A nagyenyedi **két fűzfa** című elbeszélése. A várost 1849. január 8-11. között román felkelők elpusztították, ez volt a nagyenyedi vérengzés, ahol a magyar lakosokat kegyetlenül megölték, elpusztították a református kollégium épületét, a könyvtárat is.

Források: www.maszol.ro, www.nagyenyed.eu, www.hatartalanul.net

DÉVA VÁRA – KÖMÍVES KELEMENNÉ BALLADÁJA

(KÉSZÍTETTE: SCHEINPFLUG EMMA)

Déva városa és így Déva vára is, Aradtól keletre, Nagyváradtól és Kolozsvártól dél irányba, illetve Nagyszebenről nyugatra, a Maros bal partján helyezkedik el. Budapestről szinte teljes egészében autópályán haladva is meg lehet közelíteni. A vár történelme egészen az ókorba nyúlik vissza, már akkor is állt rajta erődítmény, melyet a tatárjárás után IV. Béla újraépítteti a vára. Kisebb-nagyobb csatározások a várért, de igazán kiemelkedő katonai szerepet sose szántak neki. 2008-ban nagyszabású felújítások kezdődtek meg, melyekben több megtorpanás is volt, de szerencsénkre mostanra mindenki számára látogatható. Felvonó visz fel a várba, melyből csodás panoráma nyílik a környékre. A felvonó meglehetősen lassan halad. Látnivalók Déva vára környékén: a vártól délre található a “Dák és Római civilizáció” Múzeuma, egy szép park, a Római-fürdő vagy az Algyógyi vízesés.

A **legenda** (ballada) szerint 12 kőművesnek kellett volna felépíteni Déva várát, amelyért akkoriban nagynak számító vagyont kaptak volna (fél véka ezüstöt és fél véka aranyat). Ez azonban nem sikerült nekik, mert amit délig megépítettek az estére leomlott, amit estére, az pedig reggelre omlott le. Félték, hogy elesnek a nagy vagyontól, ezért megállapodtak abban, hogy amelyikük felesége előbb jár arra azt a tűzbe vetik és a hamvait a mészbe keverve egy erős várat építenek. Így is lett. Kőműves Kelemen felesége a kocsisa intelmei ellenére is elment a várhoz, hogy láthassa az Urát. A legenda szerint hamvai erősen tartják a vár falait azóta is. Ez nem csak az ő, hanem gyermeke halálát is okozta, aki szomorúságában menten szörnyethalt.

„Szíve meghasada, a föld is alatta,

Az ő kicsiny fia oda beléhala”

Bár Kőműves Kelemenné balladája nagyon szép, de a valóságban sosem találtak arra bizonyítékot, hogy igaz lenne. Sőt az elmúlt évszázadokra visszamenőlegesen egész Európában nem ismerünk olyan esetet, hogy valakit vagy valakit -e célból ölte meg volna meg.

Források:

Barra Réka: Magas Déva vára. Corvin kiadó, Budapest – 1995

Kozma Lajos: Molnár Anna Júlia szép leány, Kőműves Kelemenné és egyéb régi balladák könyve. Amicus Kiadó, Budapest – 1921

<https://rubiconintezet.hu/project/deva-komives-kelemen-vara/>

<https://uticelok.home.blog/2019/10/28/deva-vara/>

ARAD - ARADI VÉRTANÚK (KÉSZÍTETTE: NÁVAI NÓRA)

Arad Szegedtől 108 km-re található és a Maros folyó folyik át rajta. Innen 25 km-re észak-keletre fekszik Világos, ahol 1849. augusztus 13-án a szabadságharc befejeztével Görgei Artúr lerakta a fegyvert. Az ekkor fogságba esett 13 honvéd tábornokot a császári haditörvényszék ítélete alapján 1849. október 6-án ezen a helyen végezték ki. Ők a mi mártíraink: az aradi vértanúk, akik hőiesen harcoltak a magyar szabadságért, nemzeti függetlenségünkért. Idézzük meg emléküket röviden: **Knezić Károly** (honvéd tábornok, horvát katonacsaládból. Igazi republikánus, minden áldozatra kész forradalmár.), **Nagysándor József** (honvéd tábornok, vagyontalan magyar nemesi családból. Szivarozva várta kivégzését.), **Damjanich János** (honvéd tábornok, szerb katonacsaládból. Kiváló parancsnok, zászlóalja – a „veressipkások” – a szabadságharc egyik legkitűnőbb alakulata), **Aulich Lajos** (honvéd tábornok, német polgári családból, édesapja vendéglős volt. Bitó által halt hősi halált.), **Láhner György** (honvéd tábornok, német polgári családból. Ő teszi Nagyváradot a fegyvergyártás központjává.), **Poeltenberg Ernő lovag** (honvéd tábornok, osztrák nagybirtokos nemesi családból. „Csak a nyelvem német, szívem magyar, mert a szabadságért dobog!”), **Leiningen-Westerburg Károly gróf** (honvéd tábornok, elszegényedett német főnemesi családból. Felesége magyar volt.), **Török Ignác** (honvéd tábornok, kisbirtokos magyar nemesi családból. A kivégzése előtti pillanatokban állítólag szívszélhűdés érte, már csak holttestét akaszthatták fel.), **Vécsey Károly gróf** (honvéd tábornok, kisbirtokos magyar főnemesi családból. Sorban az utolsóként került sor kivégzésére, így már nem volt kitől elköszönnie. A halott Damjanichhoz fordult, s az ő kezeit csókolta meg búcsúzóul.), **Kiss Ernő** (honvéd altábornagy, dúsgazdag nagybirtokos magyar-örmény nemesi családból. Kivégzésekor szemét nem engedte bekötni, „Szegény hazám!” kiáltotta.) **Schweidel József** (honvéd tábornok, vagyontalan német polgári családból. Egy szemtanú szerint ő sem engedte a szemét bekötni.), **Dessewffy Arisztid** (honvéd tábornok, magyar nemesi családból. Kegyelemből lőpor és golyó általi halállal halt.), **Lázár Vilmos** (honvéd ezredes, vagyontalan magyar-örmény nemesi családból. Haynau a kötél általi halál helyett, kegyelemből, főbelövést rendelt el számára.)

Az „aradi tizenhárom” szellemét még ma is őrzi nem csak a város, hanem az egész magyar nemzet, határon innen és túl. A vértanúk aradi emlékműve a vár mellett az úgynevezett Vesztőhelyen áll. A domb tetején álló szürke gránit obeliszk alatti kriptában temették el sokuk maradványait. Az obeliszk lábazati részén a következő felirat olvasható: Az aradi tizenhárom vértanú kivégeztetési helyének megörökítésére emeltetett 1881. október 6-án. Fölötte az obeliszk felső részén 1849. október 6. Az emlékmű felső részén a tizenhárom név szerepel a kivégzés sorrendjében. Szegeden egy teret neveztünk el róluk az iskolánk mellett és a Kiss Ernő utcában egy vaskapu áll mementóként, hősiességük emlékeként.

Források:

<https://acta.bibl.u-szeged.hu/4976/>,

<https://ripost.hu/insider/2024/10/aradi-vertanuk-oktober-6-megemlekezés>,

Závodszy Géza történelem középiskolák III. tankönyv,

A tudás enciklopédiája,

A párhuzamos világtörténet diákoknak könyv. Réthy Endre és Takács László munkája alapján.

MAROSVÁSÁRHELY – VÁR, KULTÚRPALOTA, BOLYAIK

(KÉSZÍTETTE: SZEKERES MÁRTA)

Bolyaiak városa: Marosvásárhely a magyar kultúra egyik bástyája az erdélyi szellemiség szimbóluma. A városban lehet találkozni a két világhírű matematikus szobraival, Bolyai Farkas és Bolyai Jánossal. Itt található Erdély leghíresebb könyvgyűjteménye, a Teleki Téka is. 1920-ban, a trianoni békeszerződés nyomán Romániához került, 1940-ben visszacsatolták Magyarországhoz, majd 1947-ben újból Romániához került. A város jelenkori történetére rányomja bélyegét az 1990-es évi fekete március, amikor tragikus kimenetelű utcai harcokra került sor magyarok és románok között.

Kultúrpalota: A magyaros szecessziós stílusú kultúrpalota Erdély egyik különlegesen szép, emblematikus épület. A zseniális komor Marcell-Jakab Dezső építészpáros tervei alapján 1913-ban épült, Bernády György akkori polgármester városépítési programjának részeként. külső és belső díszítésében a századfordulós magyar művészet legismertebb alakjai, gödöllői művésztelep alkotói vettek részt, munkájuk során a szecessziót a magyar népművészet formavilágával ötvözték.

Az épület kívülről: A Kultúrpalota homlokzatát díszítő mozaikok a gödöllői iskola egyik vezetője, Körösfői-Kriesch Aladár tervei alapján készültek: középen a Magyarországot megjelenítő allegorikus nőalak ül, fején a Szentkoronával, a két oldalán álló angyalok Marosvásárhely, illetve Mátyás király címerére támaszkodnak. A Kultúrpalota homlokzatát díszítő mozaikok a gödöllői iskola egyik vezetője, Körösfői-Kriesch kép két szélén pedig az erdélyi történelem kiemelkedő személyiségei elevenednek meg. Az épület tetejét színes Zsolnay-zománccserepek borítják.

Marosvásárhely-vár: Erdély és Székelyföld egyik legnagyobb vára, Hét bástyával rendelkezik, a 17.század elején épült a városi céhek hozzájárulásával, hogy a város lakói menedéket találhassanak az ellenséges támadások elől. A 18.században a Habsburg katonaság használta a várat, ekkoriban számos épületét átépítették katonai célok miatt, de a 20. században restaurálási munkák zajlottak, hogy visszaállítsák a vár 17. századi kinézetét, így az ma népszerű sétálóhely a Marosvásárhelyiek körében, és történelmi, és kulturális értéke miatt nagyra becsülik, de a vár udvarán áll a 14. századi épült vártemplom, amelyet néhány éve teljesen felújították.

Források:

<https://maszol.ro/kultura/Erdely-legjei-a-marosvasarhelyi-var-es-Vartemplom>

<https://marosvasarhely.eu/>

<https://keletnyugat.hu/marosvasarhelyi-kulturpalota/>

TOROCKÓ – SZÉKELYKŐ

(KÉSZÍTETTE: SOMOGYI ZITA)

A szikla nevének eredete a tatárjárás idejére tehető: az ostrom alól a falut kényszerűen menekítették fel, akik ennek fejében megkapták a hegytetőn akkoriban álló Várdát és annak környékét. Jellegzetes formája miatt, a faluból nézve itt kétszer kel fel a nap. Miután felkel, hirtelen eltűnik az 1129 m magas Székelykő mögé, és aztán ismét megjelenik.

Torockó (Rimetea) és a Székelykő legendája: A legenda szerint régen Torockó faluját törökök támadták meg. A falubeliek felmenekültek a közeli Székelykő sziklái közé. Egy bátor székely asszony észrevette, hogy a támadók a hegy alatt pihennek, és egy nagy sziklát gurított le rájuk a magasból. A szikla sok ellenséget megölt, a többiek pedig megfutamodtak. Így menekült meg a falu a pusztulástól.

A Székelykőn egykor állt Székelyvár mára szinte teljesen romba dőlt. A zömtoronyból alig két ölt magasságú faldarab, illetve néhány alapfal maradt fenn, a többit elpusztította az idő és a természet ereje. A még meglévő töredékek is arról tanúskodnak, hogy valaha komoly kővár állt itt, amely hősi harcok színtere volt.

A vár körüli mély sánc egy külső védelmi vonal része lehetett, ahol a hagyomány szerint székelyek és mongolok vívtak ádáz csatát. A sánc körül sok nyílhegyet találtak – a szakállasakat a székelyek, a simákat a tatárok használták. A harc különösen heves volt, míg végül a kényszerűen menekült Lajos nevű vezérükkel három oldalról megtámadták a mongolokat, és hőiesen felszabadították társaikat. A helyhez fűződő emlékek a régi dicsőség tanúi. Bár a vár romjai pusztulóban vannak, leírásban és képben meg kell őriznünk őket, hogy a múlt hősei ne merüljenek feledésbe.

Torockó múltja: Ezen a tájon, ebben a községben közel kerülhetünk a Mennyszigetnek, ha figyelünk a természet eredeti szépségére, és az épített örökségre is rá tudunk csodálkozni. A település múltja azonban ennél jóval több, ezért érdemes elindulni és ahogy a dombokra felnyúló utcákon sétálunk, nem csak lenyűgöző és ritkán tapasztalható csend fogad minket, hanem jól kirajzolódik szemünk előtt a falu jelenlegi arculata, ami az 1800-as években alakult ki.

Források:

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%A9kelyk%C5%91>

<https://www.mozgasvilag.hu/turazas/turautak/torocko-szekelyko>

Jambrik Zsolt: Arany János balladái

A kezdet

- Arany első igazi balladái **1853 körül** keletkeztek. Ekkor már Nagykőrösön tanított, és fokozatosan eltávolodott a hosszabb epikai művektől, mint a *Toldi-trilógia*. A ballada tömör, drámai szerkezete jobban megfelelt lelkiállapotának és az adott korszak szellemi klímájának.

Arany János balladái

Arany balladáinak sajátosságai:

- Gyakori témák: bűn és bűnhődés, halál, végzet, erkölcsi döntések, hősi múlt.
- Gyakran történelmi alapokon nyugszanak, de erős lélektani és morális mélységgel.
- Szereplői gyakran magányosak, súlyos erkölcsi dilemmával szembesülnek.
- Jellegzetes az ún. **lélektani ballada** típusa, melynek Arany a megteremtője a magyar irodalomban.

Fontosabb balladái:

- A walesi bárdok (1857)
- Szondi két apródja
- V. László
- Ágnes asszony
- Tengeri-hántás

Darázs Emma: Nagyvárad (kapcsolódások Szegedhez)

Nagyvárad és Szeged kapcsolata elsősorban a földrajzi közelségben és a közös történelemben gyökerezik. Mindkét város fontos szerepet játszott a régió életében, és a két település között szoros kulturális és gazdasági kapcsolatok alakultak ki az idők folyamán.

Földrajzi közelség: Nagyvárad és Szeged viszonylag közel helyezkednek el egymáshoz, távolságuk mintegy 185 km, ami megkönnyíti az utazást és a kapcsolatok fenntartását.

Történelmi kapcsolatok: Mindkét város fontos szerepet játszott a közép-európai történelemben, és a két település között számos történelmi esemény kötődik egymáshoz.

A Habsburg Birodalom, majd az Osztrák-Magyar Monarchia idején Nagyvárad és Szeged is a régió fontos közigazgatási és kulturális központjai voltak. A két város között szoros kulturális és gazdasági kapcsolatok alakultak ki, melyek a mai napig érezhetőek.

Kulturális kapcsolatok: A kulturális kapcsolatok ma is élénkek a két város között. Számos közös kulturális esemény, fesztivál és kiállítás van, amelyek a két város lakóit is megszólítják.

Gazdasági kapcsolatok: A gazdasági kapcsolatok is jelentősek, bár a korábbi szorosabb gazdasági együttműködés némileg gyengült az idők folyamán. Ennek ellenére továbbra is vannak közös gazdasági érdekek és együttműködési lehetőségek a két város között.

Összefoglalva: Nagyvárad és Szeged kapcsolata szoros, ami a földrajzi közelségen, a közös történelmi múlton és a jelenlegi kulturális, gazdasági együttműködésen alapul.

Bekes Dávid: Nagyvárad - Püspöki palota

Az osztrák barokk stílusjegyeit viselő püspöki palota építését Patachich Ádám püspök rendelte el. Az épület megtervezésével Franz Anton Hillebrandt-et bízta meg, aki korának egyik legnevesebb építész volt. Az épület annyira sikeres lett, hogy ezt követően a bécsi császári udvar főépítészeként alkalmazták. Nevéhez fűződik a Püspöki palotán kívül például a budavári királyi palota és a pozsonyi vár átépítése is.

A palotát 1761-ben kezdték építeni és 1777-re készült el. Területe 10.000 négyzetméter, pincéje mintegy 3.000 négyzetméter. Ezzel Délkelet-Európa legnagyobb barokk világi épülete lett, a helyi hagyomány szerint 365 ablaka van. A palota dísztermét Szent László életét ábrázoló falfestmények díszítik 1879 óta (ez egyébként a szegedi nagy árvíz éve is).

Mária Terézia is nagyra tartotta és támogatta a barokk épületegyüttest.

A palota 170 éven keresztül volt a Nagyvárad Egyházmegye központja, de 1944-ben a bevonuló szovjet csapatok lefoglalták az épületet és kórházat alakítottak ki benne, majd a román állam görög betelepülőket szállásolt el itt. A palota mindezek miatt nagyon leromlott, az épület és a bútorzat is tönkrement, pompája odalett. Egy kisebb felújítás után 1971-2018-ig a Körösvidéki Múzeumnak adott otthont. Az egyház tulajdonába 2004-ben került vissza, utána indulhatott meg a helyreállítási munkálatok megtervezése. A munkálatok 2018-2021 között zajlottak. Az eredeti berendezésből szinte semmi nem maradt, de csodával határos módon több helyen előkerültek a meszelés alól a korábbi festett díszek, falfestmények, többek között a díszterem Szent Lászlót ábrázoló freskói is, melyeket meg tudtak menteni és jelenleg ismét eredeti formájukban láthatjuk a falakon.

A hatalmas épület napjainkban több állandó és időszakos kiállításnak is helyt ad.

Állandó kiállítás szól Szent László királyról.

Hogy miért pont éppen róla? Azért, mert Szent László székhelye Nagyváradon volt. A királyt életében is szerették, népszerűsége pedig halála után is megmaradt: neki esküdtek, hozzá fohászkodtak, hogy népének szószólója legyen az égieknél. Kérésére holttestét az általa alapított nagyvárad székesegyházban helyezték örök nyugalomra.

Szent László nagyvárad jelenléte a középkor folyamán Európa élvonalába emelte a várost, amely Magyarország és Európa egyik legfőbb zarándokhelye is lett.

A Püspöki palotában megtekinthető a Szent Lászlóról szóló kiállítás mellett egy egyházművészeti kiállítás és egy patikatörténeti gyűjtemény is. Utóbbi a Betegápoló Irgalmasrend patikáját mutatja be, mely 1769-ben nyílt meg és a közelmúltig, 2014-ig működött. A patika eleinte kizárólag az irgalmasrendiek 1767-ben nyitott kórházát látta el, és két helységből állt, az officinából és a patikus cellájából. Ezt bővítették a későbbiekben konyhával, azaz a laboratóriummal, az akváriummal (a nedves anyagok tárolására alkalmas pincehelyiséggel), anyagkamrával, amely az emeleten kapott helyet és a tetőtérben elhelyezett herbáriummal.

Említésre méltó még a Püspöki palota kertje, mely nem csupán idegenforgalmi látványosság, hanem természetvédelmi terület is a város szívében, mely értékes és változatos növényvilágot vonultat fel, olyan, mint egy botanikus kert. Nemrég eredeti állapotába állították vissza, így most ugyanabban a pompájában várja a látogatókat, mint a 20. század elején.

Forrás:

<https://sanctusladislaus.ro/puspoki-palota/>

<https://www.visitoradea.com/hu/top-10-nagyvarad/a-romai-katolikus-puespoeki-palota-es-a-szekesegyhaz>

<https://www.magyarKurir.hu/hirek/pompasan-megujult-karpat-medence-legnagyobb-barokk-epulete-es-kertje-kepgaleriaval>

Medovárszki Panni: Kalotaszeg – néprajz, természetrajz

Az erdélyi Kalotaszeg egy ötven, zömében magyar lakosságú falut magában foglaló tájegység, Kolozsvártól nyugatra, amely három részre tagolódik: Felszegre, Alszegre és Nádasmentére.

A múlt század eleji Magyarország vidéki világát idézik meg a tündéri erdélyi falvak, ahol nem csupán a hagyományos életmód elevenedik meg, de a régi korok szokásait, ünnepeit, népművészetét egyaránt őrzik. A magyarság egyik legjelentősebb kulturális örökségvédelmi tájegysége ez: a magyar népviselet, a népi építészet vagy éppen a népzene legfontosabb őrzője.

Kalotaszeg gyönyörű falvairól már az 1200-1300-as években születtek írásos feljegyzések, oklevelekben, okmányokban tűnnek fel neveik, bár a tájegység elnevezését csak a 15. században említik. A múltban sok birodalom által megtépzott térséggé vált, amely nem úszta meg a világháborút követő megtorlásokat sem.

A tájegység híres ismertetőjegye a kalotaszegi hímzés, amely sok használati- és dísz tárgyon is megjelenik, mint például terítőkön, pólókon, nadrágokon, ruhákon és egyéb kiegészítőkön.

A népviseletre jellemzők voltak a hímzett, díszes, színekben bővelkedő darabok, vannak települések, amelyeken ma is felveszik a lakók bizonyos eseményekre, ünnepekre a ruhákat.

E vidék világi emlékei közül legelőbb két várrom köti le figyelmünket. Közülük első helyen Sebesvárt említjük. Sorstársa és a pusztulásban is testvére Sebesvárnak Almás vagy Dezső vára.

Sebesvár a Sebes-Körös és a Sebes patak találkozásánál fekszik, a Nagyvárad-Kolozsvár országút közelében. Többnyire Sebesvárként említik, de Hunyadvár, illetve Kalotaszeg vára néven is előfordul. Dezsővárról szóló oklevelek nem maradtak fenn, történetéről szinte semmit sem tudunk. Belső területének közepén egy torony alapjait feltételezhetjük. A térség legkisebb vára volt.

Kalotaszeg Adyt is megihlette, így született meg A Kalota partján című verse

A kalotaszegi népmesék is gazdag és színes hagyományokat őriznek. A mesék tele vannak varázslatos lényekkel, hősökkel és erkölcsi tanulságokkal, és generációról generációra öröklődtek. A mesemondás igazi művészete még mindig élő hagyomány a helyi közösségben.

Kalotaszeg nemcsak kultúrával, hanem csodálatos természeti környezettel is rendelkezik. A tájegység tele van dombokkal, erdőkkel és patakokkal, amelyek ideális helyszínt biztosítanak a túrázáshoz, kirándulásokhoz, és az erdélyi tájak felfedezéséhez. A Kalotaszegi-havasok és a környező vidéki területek gyönyörű kilátást nyújtanak, és rendkívül gazdag állat- és növényviláguk is felfedezésre vár.

Podmaniczki Zétény: Párhuzamok Kolozsvár és Szeged között

Kolozsvár Románia második legnépesebb városa, Erdély legnépesebb városa, illetve Kolozs megye székhelye. A várost Erdély nem hivatalos fővárosának tekintik. 1790–1848 és 1861–1867 között az Erdélyi Fejedelemség hivatalos fővárosa volt. Kolozsvár Erdély legfontosabb művelődési központja volt és az is maradt. Sok nagy múltú vagy újabban alakult tudományos és művelődési intézmény, társaság és alapítvány működik a városban. Történelme folyamán Kolozsvár mindig fontos iskolaváros volt. Az ország legnagyobb egyetemének, a Babeş-Bolyai Tudományegyetemnek ad otthont. Kolozsvár 2015-ben az Európa Ifjúsági Fővárosa, 2018-ban pedig az Európai Sportváros címet viselte.

Szeged megyei jogú város, Magyarország harmadik legnépesebb települése, a Dél-Alföld legnagyobb települése és központja, Csongrád-Csanád vármegye és a Szegedi járás székhelye a Tisza és a Maros találkozásánál.

A két nagyvárosnak számos kapcsolódási pontja van, templomaik, egyetemeik között párhuzamok figyelhetők meg. Az egyik érdekesség, hogy 1944–1949 között Szegeden működött a Kolozsvárról visszavont IX. honvéd hadtest parancsnoksága.

Templomaik párhuzamossága:

A szegedi Alsóvárosi templom 500 éves ferences templom és kolostor, a pannonhalmi apátság épületei után Magyarország második legrégebbi ilyen jellegű épületegyüttese. A templom boltozata hálóboltozatos. Boltozatának bordái nem kőből vannak, mint a hegyes, köves vidéken épült templomoknak, hanem égetett agyagból. A templom maga is téglából van. A templomnak csak az egyik oldalán vannak ablakok, mint ahogy az szokásos a gótikus templomoknál. A torony aljában sekrestyét alakítottak ki.

A kolozsvári Farkas utcai református templom Kolozsvár híres gótikus műemléke, a Kolozsvár-Belvárosi református egyházközség temploma. A tört kőből rakott, egyetlen hajóból álló templom teljes hosszúsága 60 méter, a hajója 34 méter hosszú, 15 méter széles, hálóboltozata 19 méter magas.

Egyetemi párhuzamok:

A Szegedi Tudományegyetem és a Kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem is szoros kapcsolatban áll, ugyanis közel 94 éve, 1921. október 10-én kezdődött a száműzött kolozsvári egyetem első tanéve Szegeden. Az első világháború után a román hatóságok átvették az egyetem irányítását, így az a Nagy-Románia intézményévé vált. Azokat a magyar alkalmazottakat, akik nem esküdtek hűséget az új román állam iránt, kiűzték. Ők a Szegedi Tudományegyetemen folytatták. Nevét két erdélyi tudósra kapta: Victor Babeşre, aki román orvos, bakteriológus volt és Bolyai Jánosra, aki magyar matematikus volt. Fadrusz János szobrászművész Szegedhez és Kolozsvárhoz is kötődik. Szegedhez az első és utolsó műve köti. Az első, Krisztus a keresztfán 1891-ben alkotta képzőművészeti tanulmányainak befejezése után. A kolozsvári Mátyás-szobor Fadrusz János leghíresebb alkotása.

Források:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Farkas_utcai_reform%C3%A1tus_templom

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Szeged>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Szegedi_ferences_templom_%C3%A9s_kolostor

<https://www.kolozsvar.hu/town/tortenete.html>

<https://www.kozterkep.hu/19539/krisztus-a-keresztfan>

Péter Anna: Mátyás király

Mátyás király 1443. február 23-án született Kolozsváron, amely ma is büszkén őrzi emlékét. Apja, Hunyadi János híres törökverő hadvezér volt, édesanyja pedig Szilágyi Erzsébet. Mátyás gyermekként Kolozsváron kezdte életét, és innen indult útjára, hogy később Magyarország egyik legnagyobb királyává váljon.

Kolozsvár számára különösen fontos város volt, mert itt született és sokan innen származónak tekintették. A városban ma is áll a Fadrusz János által 1902-ben készített lovasszobra, amely őt ábrázolja, és az emberek nagy tisztelettel emlékeznek rá. A szoborcsoport egyenlő szárú háromszög alakot alkot, melynek csúcspontján a király babérkoszorús feje áll. A művész abban a pillanatban ábrázolja a nagy királyt, amikor egy vár bástyájáról végigtekint győztes seregén. Kardját maga előtt keresztbe fektetve tartja, mint, aki most jött meg a dicsőséges csatából. Mátyás király neve örökre összefonódott Kolozsvárral, és a város ma is büszkén emlékezik vissza híres szülöttére.

1458-ban Mátyás 15 évesen lett király és a hírekkel ellentétben nem a Duna jegén koronázták meg. Uralkodása alatt sokat tett az ország megerősítéséért. Szerette a tudományokat és az igazságosságot, ezért sok népmese is szól róla, ahol álruhában járta az országot.

Uralkodásának utolsó évtizedében indultak meg a visegrádi és a budai palota építkezései, ekkor hozta létre a híres Corvina könyvtárat és fogadta udvarába a hírét később az utókor számára felmagasztaló történetírót, Antonio Bonfini.

A Hunyadi család birtokában volt Vajdahunyad vára is, amely Erdély egyik legismertebb középkori vára. Ez a vár nemcsak a család otthona volt, hanem fontos védelmi szerepet is betöltött. Mátyás király idejében a vár megerősödött, és a legenda szerint ő maga is gyakran megfordult ott.

Kolozsvár és Vajdahunyad szorosan kötődnek Mátyás király emlékéhez, aki nemcsak erős uralkodó, hanem művelt és igazságos vezető is volt. 1490-ben halt meg. Ezek a helyszínek ma is őrzik nevét és dicsőségét, és fontos részei a magyar történelemnek.

Meghalt Mátyás király, oda az igazság!

Források:

www.hallgatniarany.hu

www.wikipedia.org, www.archeologia.hu

Kovács Flóra: Parajd és a sóvidék

Ma Parajdról és a Sóvidékről szeretnék nektek mesélni, amelyek Romániában, Erdély területén találhatók, a Székelyföld szívében.

Parajd egy híres székelyföldi település Hargita megyében, leginkább a sóbányájáról ismert. A parajdi sóbánya Európa egyik legnagyobb sókitermelő helye, és már a római korban is bányásztak itt sót. A bánya nemcsak gazdasági, hanem turisztikai és egészségügyi szempontból is kiemelkedő jelentőségű.

A föld alatti bánya hatalmas, sós levegőjének köszönhetően sokan látogatják légúti betegségek kezelésére, például asztmára vagy allergiára. A látogatók több száz métert sétálnak a föld alatt, ahol játszótér, kápolna, múzeum és kávézó is található.

Parajd része a Sóvidéknek, ami több települést foglal magába, például Szováta, Korond, Atyha és Sófalva. A név nem véletlen: ez a vidék tele van sóval – nemcsak a föld alatt, hanem a felszínen is. Vannak itt sós patakok, források, sőt, még sós hegyek is!

A Sóvidék híres nemcsak a sójáról, hanem a népművészetéről és a hagyományairól is. Például Korond híres a fazekasságáról, Szováta pedig a Medve-tóról, amely egy sós gyógyfürdő.

Ez a vidék tehát nemcsak természeti kincsekben gazdag, hanem kulturálisan is nagyon értékes. A parajdi sóbánya és a Sóvidék remek példái annak, hogy a természet, a hagyományok és a gyógyturizmus hogyan kapcsolódhatnak össze.

Lajkó Dézi: Farkaslaka – Tamási Áron

Tamási Áron

Tamási Áron egy Kossuth-díjas magyar író volt. Farkaslakán született, 1897. szeptember 19 - meghalt, 1966. május 26.-án. Sokgyermekes földművesszülők gyermeke. Ifjúkori balesete miatt a szülei úgy döntöttek, hogy taníttatni fogják, ezzel óvva a földműves sorstól. Székelyudvarhelyen érettségizett 1917-ben, majd az olasz frontra került. 1919-től a kolozsvári egyetem jogi karán tanult. 1923-tól 1926-ig New York-ban tanult. Itt szerzett élményei ihlették legsikerültebb művét, az Ábel a rengetegben című regényét. Háromszor kapott Baumgarten-díjat (1920, 1930, 1933). 1945 – 47 között a parlament behívott képviselője volt.

Művei

Első novelláinak nagy részét az USA-ban írta. Első novellája (Szász Tamás, a pogány) 1922-ben jelent meg a kolozsvári Keleti Újságban. Később megírta egyik legsikeresebb műveit az Ábel-trilógiát (Ábel a rengetegben, 1932; Ábel az országban 1933; Ábel Amerikában, 1934), főhősül választva „egy csodálatos apró Sancho Panzát” (Bálint György-öt), aki kalandról kalandra haladva, igazságkereső szenvedélytől fűtve járja be az országot és a világot. Írói pályájának további állomásai Jégtörő Mátyás című regénye (1935) és egymást követő színpadi művei (Énekes madár, 1934; Tündöklő Jeromos, 1937; Vitéz lélek 1941; Csalóka szivárvány, 1942), amelyekben szintén a Jó és a Rossz küzdelme folyik, mindennapi székely falusi környezetben, vagy természeti és természetfölötti erők részvételével.

Farkaslaka

A település neve eredhet a régi pogány időkből a farkas totemállat nevéből, viszont a hagyomány szerint a közeli erdőkben sok farkas lakott, amelyek néha a faluba is bemenészkedtek, és az őrizetlenül hagyott lovakat megtámadták. Így a farkas lakta névből eredhet a Farkaslaka név. A település legfontosabb látnivalója Tamási Áron síremléke, amely az évtizedek alatt zarándokhellyé változott. Szintén a községben található Tamási egykori szülőháza is, ahol berendezett emlékszoa várja a látogatókat. 1908 fő él itt. Ebből 1798 magyar lakos.

Források:

https://www.szekelyfoldiinfo.ro/Menu/farkaslaka-prezentacio_kepekben-turisztikai_attrakciok-szallas-helyek-terkep-a_kornyek_turisztikai_latvanyossagai-szallasai-farkaslaka.html

<http://ezer100.ro/arckepek/tamasi-aron/>

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/t-ty-780F8/tamasi-aron-78142/>

Palágyi Bálint: Szejkefürdő – Orbán Balázs

Szejkefürdő

Székelyudvarhely közelében található, híres borvízforrásairól és székelykapuiról; turisztikai és kulturális látványosság.

A fürdő nevét a helyi gyógyhatású ásványvízforrásokról kapta; valaha népszerű üdülőhely volt.

Itt található Orbán Balázs síremléke, melyhez 14 székelykapun keresztül vezet egy emlékút.

A helyszín nemcsak turisztikai, hanem emlékhelyi jelentőséggel is bír, különösen a székely identitás és örökség megőrzése szempontjából.

Orbán Balázs

19.századi író, néprajzkutató és politikus; a „legnagyobb székely” néven ismert.

Fő műve a Székelyföld leírása, mely részletes etnográfiai, történelmi és földrajzi leírást ad a vidékről.

Halála után kívánsága szerint Szejkefürdőn temették el; sírja nemzeti zarándokhely.

Jelentős szerepet játszott a székely kultúra és hagyományok megőrzésében, és művei máig alapvető forrásai az erdélyi néprajzkutatásnak.

Vajda Kornél: Csíkrákos (Erődtemplom, Zöld Péter, Cserei Mihály)

A csíkrákosi római katolikus vártemplom Csíkszék egyik legrégebbi, Árpád-kori műemléke.

csíkrákosi római katolikus vártemplom a községhez tartozó Göröcsfalva határában látható. Az egyhajós csarnoktemplom építési ideje a román kori épületrészek alapján a XII–XIII. század fordulójára tehető. Erre utal a déli bejárat kökerete, amelynek felső, köríves részéből csak töredékek maradtak meg, részben elfalazva és barokkizálva. Ugyancsak erre a korra tehető a déli bejárat és a jobb oldali ajtó közötti kőoszlopos tornác is.

A plébániatemplom régi jegyzőkönyveiben talált feljegyzések szerint a templomot 1270–1280 között építették. Ezt igazolja a 18. századból a bécsi Csillagászati Intézet vezetőjének, Maximilianus Höllnek latin nyelvű bejegyzése: „...temporum di latakim efsa et Exibisia Circa Anum 1270 edificatum...” Orbán Balázs *A Székelyföld leírása* című könyvében így írt a templomról:

„Ez egyház egyáltalában jóval terjedelmesebb és díszesebb a szokásos községi templomoknál, úgy, hogy Csik szentegyházai közt minden tekintetben megérdemli az első rangot. Ez is, miként kortársai, a kontár kezek eszközölte kiigazítások által, sokat szenvedett; de azért műidomaiból mégis sértetlenül fennmaradt legalább annyi, hogy meghatározhassuk, miként az átmeneti korszaknak (XIII. század) egyik tiszteletet keltő műemléke áll előttünk.”

A torony és a szentély feltehetően a XV. század második felében vagy a XV–XVI. század fordulóján épült, és késő gótikus jegyeket hordoz.

A templomot az évszázadok során többször átépítették. A XV. század végén új szentélyt kapott. A védőfalak építése a XVII. századra tehető. 1758-ban a templomot átépítették, kereszthajókkal bontották meg a gótikus arányait. Akkor magasították a tornyot, a középkori részre ráépítették a napjainkban is használatos csúcsíves ablakokkal ellátott harangházat. Ugyanakkor emelték a déli oldalszárnyat, a sekrestyét pedig a nyugati oldalon kápolnával bővítették ki. Kevéssel azután épült a déli oldal árkádos folyosója és a védőfal déli bejárata is.

1938-ban a templomot restaurálták, akkor került felszínre két freskótöredék a szentély belső északi oldalán. A mai templom csúcsíves, egyhajós, a tízszög 4 oldalával záródó apszisával a késő gótikus kor emlékét őrzi.

Leírása

A vártemplom jellegzetessége, hogy a hajója rövidebb, mint a sokszögzáródású szentélye, tengelye a hajótól balra elhajlik 8 fokkal. A déli és északi részen a kereszthajóhoz hasonló, későbbi eredetű toldással egészítették ki. A szentély boltozott, a hajót egyszerű mennyezet fedi.

A hajó délnyugati sarkán található a kórusfeljáró, amelynek mennyezetét festett kazettákkal fedték be. A hajó déli oldalán csúcsíves ablakok láthatók.

A diadalív jobb és bal oldalán lévő falfestmény-töredékek egykori freskókra utalnak.

A templom bordáinak gyámköveit és a záróköveket címerpajzsok díszítik. Középen Hont-Pázmány nemzetség címerét találták meg, az egyik gyámkő címerében pedig a Hunyadiak hollóját ismerték fel. A templom diadalíve csúcsíves, hálóboltozatát a szentély őrízte meg. Csúcsíves a sekrestye, a szentély ablakai, valamint a kereszthajó feletti ablak, ugyanakkor a sekrestye ajtaja és a déli szárny utólagosan elhelyezett ajtókerete is.

A barokkos hajó mennyezete lapos, az 1661-es tatárbetörés után egykori festett mennyezetének csak darabjai maradtak meg. 1756–1758 között a vártemplomot déli irányban kiszélesítették, kereszthajóval bővítették, így az egykori csúcsíves ablakokat részben eltakarták. A templom nyugati oldalán egyszerű, élszedett csúcsíves kerettel ellátott ajtó nyílik a toronyba.

Torony

A templom jellegzetessége a terméskőből rakott 30 méter magas tornya. A torony alapja Árpád-kori, amelyet a Hunyadiak korában a gótikus építkezés alkalmával magasítottak. A hajó nyugati oromfalához épült torony földszinti része és öt emelete középkori, a felső csúcsíves harangház 18. századi. A torony bádogsisakját négy fiatorony díszíti. Három oldalon emeletenként egy-egy keskeny, magas lőrés látható, amelyeknek magassága felfele haladva egyre csökken. Az ötödik emeleten minden irányban félkörívesen záruló ablakok nyílnak. A torony legfelső részét az alsó középkori résztől egy övpárkány választja el.

A válogatott terméskövekből épült torony külső oldalát vörös vonalakkal kihúzott festés díszíti. A lőréseket és a felső félköríves ablakokat vörös szegély, egyes helyeken leveles, liliomos díszítés veszi körül.

Külön érdekessége a templomnak a torony oldalain négyzetes kockákba osztott festett alakok sorozata. A díszített festménysorozaton állatfigurák, emberi alakok és különböző égitestek láthatók. A későbbiekben Zabya Péter restaurálta, és egyes jegyeket a keresztény hagyomány szerint újrarajzolt. Ezek gótikus stílusban készültek, és nagyjából a zodiákus csillagképeit ábrázolják. A többiek a pogány kori természetkultusz termékenységjegeire emlékeztetnek.

A templom belseje

A hajó belső hossza közel 10 méter, szentélye 16 méter. Ezeket egymástól csúcsíves diadalív választja el, amelynek vállkövein egy-egy pajzsdíszítés van. A diadalív hajó felőli déli oldalán freskótöredékek láthatók. A hajót vakolt, lapos mennyezet, a szentélyt gótikus boltozat fedi, amelyen két négyszögű és egy poligonális boltszakasz látható. A bordák kúpban végződő orsós gyámköre vannak erősítve, egy nyolcszögű orsótagon és egy erős félhengertagon keresztül. A nyolcszögű tagokat egykor címerpajzsok díszítették, amelyek az idők során letöredezték. Az egyikén halványan még látható a Hont-Pázmány nemzetség címere.

A boltozat három záróköve közül a középsőn címerpajzsba foglalva a Nap és a Hold látható, a két szélső rozettás díszítésű. A vaspántokkal erősített sekrestyeajtó szegmensíves nyílású és élszedett kereszttel van ellátva.

A templom legnagyobb értéke a Szűz Mária születését ábrázoló főoltárkép, amelyet Veres Mátyás festőművész készített 1794-ben. Az oltár teljes egészében, Burján Mihály gyulafehérvári Székesegyházi kanonok adománya.

A déli templomfalon, a bejárat mellett lévő oltár az 1600-as évek végén készült. Az oltárképen Szent József és a gyermek Jézus látható. A fölötté levő kisebb kép Árpád-házi Szent Erzsébetet ábrázolja.

Az északi falon a déli bejáratval szemben áll a Jézus szíve oltár, a központi kép mellett Jakab és Fülöp láthatók, a másik oldalon Mária a kis Jézussal. Az északi kereszthajóban újabb kori Mária-oltár látható, amely az erdélyi hagyományok szerint a 19. század második felében készült.

A csíkrákosi keresztút képeit Riesensteini Rómer Kristóf, az 1. székely határőrezred kapitánya festette a katolikus hitre való áttérése emlékére.

A templomban különösen értékes két archaikus kő szenteltvíztartó és a keresztelőmedence.

Várfal

A templomot kívülről egy 2,5-3 méter magas, szabálytalan alaprajzú, lőréses fal veszi körül, déli oldalán barokk stílusú oromfalas bejárat áll. A keleti oldalon egy régebbi kisebb oldalbejárat látható, amelyet ma már nem használnak.

A védőfal délkeleti oldalán egy lekerekített sokszög záródású, kápolnára emlékeztető épület látható. Bejárata nyugatról nyílik, ez egy egyszerű, négyszögletes ajtó. Keletre néző falát két pillér erősíti, amelyet utólag építettek hozzá. Északi oldalán két résszerű ablaka van, ezek az idők folyamán megrongálódtak, így nem állapítható meg záródásának formája.

A védőfal keleti részén két fordított kulcslyuk alakú lőrés látható. Ez a lőréstípus a csíki templomok közül egyedülálló. A támpillérekkel erősített zömök falat cseréppel fedett nyeregtető védi.

A vártemplom udvarán Zöld Péter plébános (1727–1795) emlékműve látható, amely Ferencz Ernő szobrászművész alkotása.

Búcsúja

A Szűz Mária tiszteletére felszentelt csíkrákosi római katolikus vártemplom búcsúját Kisboldogasszony napján, szeptember 8-án tartják.

Kutatástörténete

A vártemplom már a 19. század közepétől az érdeklődés középpontjában állt. Először Benkő Károly foglalkozott a műemlék épülettel, elsősorban a tornyon található szimbolikus falképekkel.

Az első részletes feljegyzés Orbán Balázs *A Székelyföld leírása* című könyvében található, az általa készített összeállítás nagyjából megegyezik a templom mai állapotával. A koronázó párkány alatti feliratot Orbán Balázs és Benkő Károly is közölte.

Az első tudományos igényességgel ismertetett összeállítást Köpeczi Sebestyén József készítette az 1929-ben megjelent *Régi székely műemlékeink* című munkájában.

A templom legrészletesebb leírása Vámszer Géza munkájából ismerhető meg. Az 1944-ben közzétett építéstörténeti megállapításai máig érvényes, hiteles adatok. A padlástérben lévő felirat szerint a következő: *Anno Domini (1507) (?). Hoc opus fecit petrus Zabya.*

Entz Géza az *Erdélyi Múzeum* 1943-ban megjelent számában az egyik gyámkövön lévő Hont-Pázmány nemzetség címerére hivatkozva a szentély és a torony építési idejét az ezen nemzetségből származó Szentgyörgyi János erdélyi vajda hivatali idejére, az 1457–1467 közötti időszakra tette.

Vécsey Gyula az 1972-es restaurálás alkalmával a tornyon található ábrázolások értelmezését próbálta megfejteni. *A csíkrákosi műemlék jelképei* című írását a Hargita Kalendárium 1974-ben közölte.

A csíkrákosi templomtorony alakzatainak ábrázolásmódját vizsgálva Sisa Béla a *Táltos a templomtoronyon* című munkájában a magyar ősvallás emlékeire utal.

Források

- Vécsey Gyula: A csíkrákosi műemlék jelképei. In. Hargita Kalendárium. Csíkszereda, 1974.
- Orbán Balázs: A Székelyföld leírása. Békéscsaba, 1982.
- Dr. Endes Miklós: Csík-, Gyergyó-, Kászon-székek (Csík megye) földjének és népének története 1918-ig. Budapest, 1994.
- Gyöngyössy János: Székelyföldi vártemplomok. Budapest, 1995.

Baráti Barna: A békási víztározó

Románia legnagyobb tava a mesterségesen felduzzasztott Békási-víztározó - vagyis a Lacul Bizac. Az ember alkotta tó a Békási-gát (Barajul Bicz) megépítésével jött létre a Beszterce folyón. Habár a gátat elsősorban vízenergia-termelésre építették, ma népszerű kirándulóhely a túrázók körében.

A sokszor csak Békás-tónak hívott víztározó lenyűgöző természeti szépségéről ismert, hiszen meredek sziklájú hegyek és buja erdők fogják közre. Vízén csónakázni, horgászni tudunk, partja mentén pedig több kirándulóösvényt is találunk.

- A tó tengerszint feletti magassága 475 tengerszint feletti magasságban található.
- A gát teljes tárolókapacitása körülbelül 1,25 milliárd köbméter víz.
- A gát és a hozzá tartozó vízerőmű jelentős termelő kapacitással rendelkezik. Több mint 210 megawatt áramot tud termelni.
- A tó egyes területeken akár 95 méter mélységet is elérhet.
- Hozzávetőleges felülete 4000 hektár (körülbelül 15,5 négyzetmérföld). Románia legnagyobb tava.
- Körülbelül 10 kilométer hosszú, és kanyargós partszakasszal rendelkezik, különböző öblökkel.
- A Békás-tó elsődleges vízforrása a Beszterce folyó. A gát szabályozza a folyó áramlását és annak vízszintjét.
- A gát 127 méter magas a legmagasabb ponton, és 430 méter hosszú.
- A tó és környéke különféle szabadidős tevékenységeket kínál a turisták számára. A tavon népszerű a csónakázás, a hajókázás és a horgászat. A túrázás és a kempingezés szintén népszerű tevékenység, számos ösvény vezet a tó partjaitól a környék hegyeire, dombjaira.
- A Békás-tó környéke változatos növény- és állatvilágáról ismert. Az erdők különféle vadon élő állatoknak adnak otthont, beleértve a szarvasokat, vaddisznókat és számos madárfajt. A természet szerelmesei és madármegfigyelők gyakran látogatják a régiót, hogy megfigyeljék és értékeljék a helyi biodiverzitást.

Létrehozásának elsődleges célja a vízenergia előállítás volt. A 20. század közepén épült Békás-gát Románia energetikai infrastruktúrájának fontos része, hiszen segíti a régió és az ország áramellátását. A gát akkoriban jelentős mérnöki projekt volt.

Mihályi Anna Eszter: Marosfőől Szegedig

Előadásomban a Maros folyó útját mutatom be Marosfőől Szegedig. A Maros a Kárpát-medence egyik jelentős mellékfolyója, amely a Tiszába torkollik. Két országon halad keresztül: Románián és Magyarországon.

A Maros forrása Romániában, a Keleti-Kárpátokban található, Marosfő település mellett, 1350 méteres tengerszint feletti magasságban. Innen nyugati irányba indul, és több fontos erdélyi várost is érint, például Gyergyószentmiklóst, Szászrégen, Marosvásárhelyt és Aradot.

A középkorban jelentős víz szállítási útvonal volt, nagy mennyiségű só érkezett rajta Erdélyből Szegedre.

Ezután átlépi a magyar határt, és folytatja útját Magyarországon keresztül. Itt érinti többek között Makót, végül pedig Szegednél ömlik a Tiszába. Teljes hossza körülbelül 749 kilométer, ebből mintegy 48 kilométer Magyarország területén található. Vízigyűjtő területe: 27 049 km². A Maros jelentős természeti és gazdasági szerepet tölt be. A vizét öntözésre használják, emellett fontos élőhelyet biztosít különböző állat- és növényfajoknak. A folyó mentén fekvő települések életét régen a tutajozás és a vízi szállítás is meghatározta, ma inkább a turizmus, a horgászat és a természetvédelem a meghatározó.

A Maros völgye nemcsak gazdasági szempontból értékes, hanem kulturális és történelmi jelentőséggel is bír. Erdélyt és a magyar Alföldet köti össze, és évszázadok óta fontos útvonalat jelent emberek, áruk és eszmék áramlásához.

A legenda szerint Balánbánya fölött élt a tündér Tarkő, aki két lányát, Marost és Oltot folyóvá változtatta, hogy eljuthassanak száműzött apjukhoz a Fekete-tengerhez, ám útjaik különváltak, és a tenger elnyelte őket, mielőtt megszólíhatták volna.

A Maros mentén több természetvédelmi terület található, mind Romániában, mind Magyarországon, mivel a folyó változatos élőhelyeket alakított ki az ártéri erdők, holtágak, mocsarak és nedves rétek révén. Ezek az élőhelyek sok védett növény- és állatfaj otthonai, különösen madárfajoké.

Összefoglalva: a Maros nemcsak egy folyó, hanem egy összekötő kapocs tájak, városok és nemzetek között. Marosfőől Szegedig végigkíséri az emberek életét, és fontos szerepet játszik a környezet és a gazdaság fenntartásában. Ezért fontos, hogy megismerjük és megbecsüljük ezt a különleges folyót.

Források: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Maros>, <https://kmnp.hu/hu/>

Röst Veronika: Csíksomlyó, a csíksomlyói Búcsú

Idén pont 06.06-09-én lesz megtartva, hiszen minden évben pünkösdkor kerül megrendezésre.

A csíksomlyói búcsú az erdélyi magyar keresztények legjelentősebb és legnagyobb tömeget megmozgató eseménye, ahova 1990 óta egyre több magyarországi keresztény is ellátogat. Eredete a középkorig nyúlik vissza.

A legenda szerint 1345-ben, amikor a székelyek legyőzték a tatárokat, megjelent az élükön “ egy nagy lovon ülő és a kezében bárdot tartó lovas, aki felett egy gyönyörű koronás szép királynő lebegett”. Ezek az alakok Szent László és Szűz Mária (“Napba öltözött asszony” vagy Babba Mária) voltak.

A templomot 1444-ben kezdték építeni IV. Jenő pápa kérésére, aki búcsútartási jogot adott a településnek. Szűz Máriát a székelyek régóta pártfogójuknak tekintették, de a búcsújárás jelentősége az 1567-es pünkösd szombatján zajló ütközettől eredeztethető. Ekkor János Zsigmond erdélyi fejedelem erőszakkal az unitárius hitre akarta téríteni a helyieket. Amíg a csata zajlott, minden idős, gyerek és nő a csíksomlyói templomban imádkozott Babba Mária közbenjárásáért. Ennek a győzelemnek az emlékére tartják meg azóta is a búcsút.

Hagyomány szerint a búcsú helyszínére a közelebbi településekről gyalog zárandoloknak a hívek. A 2. világháború után a kommunista hatalom betiltotta ugyan a búcsújárást, de azért még akkor is kisebb csoportok minden évben elzarándokoltak Csíksomlyóra. 1990 után pedig fokozatosan 100 ezres méretűvé vált a látogatók száma.

A 4 napos búcsú fő eseménye a szombati napon a szabadtéren a Kissomlyó-hegy és a Nagysomlyó-hegy közötti nyeregben megtartott szentmise, ahová a kegytemplomból indul a lassú menet. A hívek imádkoznak, énekelnek, a kegyhelyeket látogatják, valamint áldoztatás és gyóntatás is zajlik folyamatosan a búcsú ideje alatt.

A leginkább becsben tartott kegyszobor a Csíksomlyói Csodatévő Szűzanya fából készült gótikus 2 méter 27 centiméter magas szobra, amelyet 1798-ban csodatévővé nyilvánított az egyház. A hívek szerint a szobor arckifejezése és színe szomorúvá válik, ha a székelyeket veszély fenyegeti, sőt, több beszámoló is van arról, hogy különösen nagy csapások előtt könnyezik is.

Egy másik legenda arról számol be, hogy „Az 1661-es tatár-török pusztítás alkalmával a tatár pusztítók behatoltak a kolostor falai mögé, felgyújtották a templomot és a vele egy föld alatt lévő kolostort.

A kolostor udvar oltalmába menekült népet halomra gyilkolták. Csak az erőseket és a gyerekeket kímélték meg, akiket rabságba hurcoltak.

A templomban elrejtőzött nép a kegyszoborhoz menekülve hittel könyörgött a szent Szűzhez, hogy védje meg őket a támadóktól. A tatár vezér látta, hogyan bújnak a kegyszoborhoz az emberek és kapzsiságában azt gondolta, hogy ez a szobor valami értékes kincs lehet. Elhatározta az elszállítását. Azonban amikor a kegyszobrot szekérre tetette, négy, hat, de nyolc ökör sem tudta megmozdítani a szekeret. Akkor ledobatta a szobrot és haragjában kardjával hozzávágott. Ekkor a tatár vezér karja, amellyel a karcsapást a kegyszobor arcára mérte bénán lehanyatlott, rémület szállta meg és fejvesztve elmenekült.

<https://www.szekelyfoldiinfo.ro/Menu/Csiksomlyoi-zarandoklat-punkosdi-bucusi-unnepi-program.html>

<https://nepszokasok.hu/csiksomlyoi-bucus/>

<https://www.hungarikum.hu/hu/content/cs%C3%ADksomly%C3%B3-p%C3%BCnk%C3%B6sd-i-b%C3%BAcs%C3%BA-%C3%A9s-kegyhely>

<https://hargitaiertekar.ro/a-csiksomlyoi-punkosdi-bucus/>

Borbás Hanna: A madéfalvi veszedelem

„A királyi parancsra a bűnvizsgáló bizottság mindent elkövetett, hogy a lázadás főbűnöseit kiderítse. A foglyok nyomorgatása elérte a tetőpontját, de a kínzások hiába voltak. A foglyoknak már alig volt emberi formájuk, de semmi főben járó bűnt nem lehetett kihúzni belőlük. A vizsgáló biztosok úgyszólván a székekhez nőttek az éjjel-nappal tartó kihallgatások, tanácskozások alatt. Roth tábornok különösen az urakat, nemeseket igyekezett bajba rántani, főképpen Bornemisza főkirálybírót és a szépvízi tiltakozó szék-gyűlés résztvevőit, s mikor látták, hogy semmi törvényteleniséget nem sikerült rájuk bizonyítani, azon igyekeztek, különösen a katonák, hogy legalább a vizsgálatra fordított költségeket megvegyék rajtuk.”

(Részlet Nyíró József: Madéfalvi veszedelem című regényéből)

1764. január 7-én hajnalban támadta meg a Carato alezredes vezette császári katonaság az erőszakos besorozás ellen fellázadó székelyeket Madéfalvánál, a falu ostroma során pedig körülbelül 200 – nagyrészt fegyvertelen – embert ölt meg. Ez volt az úgynevezett „madéfalvi veszedelem”, mely során nem csak férfiak, de nők és gyermekek is a vérengzés áldozatául estek, és aminek következtében a székelyek később tömegesen vándoroltak ki az Oszmán Birodalom területére.

Miután a 18. század során fokozatosan gyengülő Török Birodalom katonai ereje még Mária Terézia (ur. 1740-1780) uralkodása idején is komoly fenyegetést jelentett a Habsburg Birodalomra nézve, a királynő 1761–62 során elrendelte, hogy – a Délvidék és Horvátország mintájára – a Kárpátok hegyláncai által jól védett Erdélyben is szerveződjön határőrség. A Naszód környékén élő románok – akik zömmel jobbágysorban éltek – készségesnek is mutatkoztak az ottani ezredek létrehozásakor, a székelyek azonban, akik számos privilégiummal rendelkeztek, igyekeztek szabotálni a királynő terveit. A Mária Terézia által teljhatalommal felruházott Adolf Buccow tábornok, katonai főparancsnok amúgy sem örvendett túl nagy népszerűségnek a fejedelemségben, mindezt azonban tetézték az 1762-es összeírásokkal kezdődő zaklatások, melyek rövid úton lázadáshoz vezettek volna. Miután a királynő belátta az erőszakos sorozás veszélyeit, 1763 tavaszán „felfelé buktatta” Buccow-t, vagyis kinevezte Erdély főkormányzójának, a katonai főparancsnoksággal pedig a látszólag körültekintőbb Siskovics József bárót bízta meg, aki Lázár János gróf társelnökségével egy bizottság segítségével folytatta a toborzást. Mint kiderült, a látszat csalóka volt, ugyanis Mária Terézia határozott kérése ellenére a székelyeket továbbra is a megtörés eszközével igyekeztek besorozni, ez pedig érthető módon feszültséget szült.

1763–64 fordulójára általános jelenséggé vált, hogy amelyik székben megjelentek a császáriak, a székely férfilakosság jelentős része – esetenként a nőkkel, gyermekekkel együtt – a közeli erdőségekbe menekült, a bujdosók pedig idővel tömegekbe szerveződtek. Fontos megemlíteni, hogy a madéfalvi gyászos események előtt nem történtek fegyveres atrocitások, a gyülekező székelyek petíciókkal, küldöttségek útján igyekeztek lebeszélni a császári tiszteket az összeírásokról. Valószínűleg ez Madéfalva esetében sem történt volna másként, a Csíkban található falucskához érkező csapatok vezetője, Carato alezredes azonban arra kapott utasítást a sorozást koordináló bizottságtól, hogy erőszakkal verje le a – háromszékiek és kászonszékiek által is támogatott – helyi ellenállást.

A Siskovics bárótól érkező parancs nyomán a katonatiszt 1764. január 7-én hajnalban körbezárta a falut, majd ágyútűz kíséretében rohamot indított a székelyek ellen. A császári katonák órákon át üldözték, és gyilkolásták a védtelen falusiakat, köztük nőket és gyermekeket is. A házak java részét kifosztották, majd felgyújtották, a menekülők közül pedig sokakat a mezőkön vagdosztak le Carato huszárai. A madéfalvi vérengzés mérlege körülbelül 200 halott és kétszer ennyi fogoly volt; utóbbiakat Talócára, vagy a csíkszeredai várba hurcolták, ahol

embertelen körülmények között őrizték őket. A január 7-én elfogottakat néhány nap után szabadon engedték, áprilisban azonban megkezdődött az események kivizsgálása, ennek során pedig számos székely vezetőt – főleg plébánosokat – ismét börtönbe vetettek.

A brutális fellépés mindazonáltal megtette hatását, ugyanis a többi szék lakossága az ágyúkkal felvonuló császári katonaság előtt végül letette a hűségesküt, az összeírók pedig 1764 során felállították a királynő által kért ezredeket. Mindennek dacára a „madéfalvi veszedelem” nem maradt következmények nélkül: a következő hetekben, hónapokban több ezren keltek útra a Székelyföldről a Kárpátok túloldalán fekvő Moldvába, hogy a Török Birodalom fősége alatt megmeneküljenek a katonai szolgálattól. Ahogy a székely nyelv mondja, a kitelepülők „elcsángáltak” Erdélyből, ezért a későbbiekben csángóknak nevezték azokat az emigránsokat, akik új otthonukat végül nem Moldvában, hanem attól északabbra, Bukovina területén találták meg. Az újabb vándorlás arra vezethető vissza, hogy a ma Romániához tartozó terület 1775-től Habsburg uralom alá került, ezt követően pedig a tartomány magyar kormányzója, Hadik András gróf intézkedett a moldvai székelyek áttelepítéséről, akik – például Istensegits, Hadikfalva és Józseffalva településeken – ma is jelentős magyar közösséget képeznek.

Forrás: Tarján M. Tamás

Szolnoky Hanna: Székelyudvarhely -,a legmagyarabb város”

Székelyudvarhely 90% feletti magyar népességarányával napjainkban Erdély „legmagyarabb városának” számít. Egészen pontosan Székelyudvarhely lakosainak száma: 34 257 fő. Ebből 31 665 magyar személy. Így a magyar lakosság aránya: 95,8%. Ezért kapta ezt a nevet.

A város ma is őrzi 19. századi arculatát, hangulatos városképével, neves iskoláival és pezsgő kulturális életével. Kulturális tekintetben székelyföldön belül hatalmas jelentőséggel bír. Székelyudvarhelyt valószínűleg Zsigmond király emelte városi rangra. A helység első vára 1492-ben épült fel. A város 1558-ban Izabella királynétól adómentességet nyert. Az 1876-os megyerendezés során megalakult Udvarhely vármegye, ahol Székelyudvarhely található.

Az Udvarhelyi dombság központja. A várost a Nagy – Küküllő folyó szeli keresztül. Az Erdélyi - medence keleti-délkeleti peremövén helyezkedik el, Marosvásárhelytől kb. 100 km-re. Közelben fekvő nevezetes csúcsok pl.: Szarkakő és Budavár

Székelyudvarhely a középkorban anyaszékként funkcionált, és a polgári átalakulásig a székelység politikai és gazdasági központja volt. Majd a viharos 20. században gazdasági és közigazgatási szempontból is háttérbe szorult. Látszólag eljelentéktelenedett, de a trianoni békediktátum óta eltelt évszázad lehetővé tette, hogy a város megőrizze magyar jellegét, kultúráját. Ma már megyei jogú, és a „ legmagyarabb város”

rubiconintezet.hu

wikipedia.org

Molnár Csenge: Segesvár - óratorony, Drakula-ház, szász emlékek

1. Történelem

Segesvárt a 12. században szász telepések alapították. A város középkorban fontos kereskedelmi és kézműves központ volt. 1849-ben itt zajlott le az a csata, ahol Petőfi Sándor eltűnt, és feltehetően elesett.

2. Látnivalók

Az Óratorony a város legismertebb jelképe, kilátóként és múzeumként is működik. A Diáklépcső a várhegyre vezet, fedett fakonstrukció. Vlad Tepes, azaz Drakula állítólagos szülőháza is itt található.

3. Kultúra és turizmus

Segesvár egyedülálló középkori hangulata miatt népszerű turistacélpont. A nyári Középkori Fesztivál színes programjaival vonzza a látogatókat. A város gazdag német, magyar és román kulturális örökséggel rendelkezik.

Drakulaház

Történelem

A Drakula-ház Segesvár központjában áll, és a hagyomány szerint 1431-ben itt született Vlad Tepes, vagyis III. Vlad. Ő volt a havasalföldi fejedelem, akit kegyetlensége miatt „karóbahúzó Vladként” ismertek. Neve és legendája inspirálta Bram Stoker híres regényét, a Drakulát.

2. Épület és látványosság

Az épület egy középkori szász lakóház, amely ma is őrzi eredeti formáját. Kívülről sárga vakolat és boltíves ablakok jellemzik, belül pedig korabeli berendezés idézi fel a 15. század világát. Az alsó szinten egy étterem működik, a felső rész pedig látogatható kiállítótér.

3. Turizmus és legendák

A ház Segesvár egyik legnépszerűbb turistalátványossága, különösen a Drakula-legendák miatt. A látogatók számára izgalmas élményt nyújt a vámpírhistóriák és a középkori Erdély találkozása. Bár történelmi tényekkel nem minden részlet támasztható alá, a hely atmoszférája különleges vonzerőt jelen

Szász emlékház

Történelem

A Szász Emlékház a segesvári szász közösség történetét és hagyományait mutatja be. A szászok a 12. századtól éltek Erdélyben, fontos szerepet játszva a régió gazdasági és kulturális fejlődésében. Az emlékház célja ennek az örökségnek a megőrzése és bemutatása.

2. Épület és kiállítás

A ház maga is egy eredeti, hagyományos szász lakóépület, amelyet korabeli stílusban rendeztek be. A kiállításon mindennapi használati tárgyak, népviseletek, bútorok és kézműves eszközök láthatók. A látogatók így betekintést nyerhetnek a szász életformába és otthoni kultúrába.

3. Kultúra és turizmus

A Szász Emlékház fontos szerepet játszik abban, hogy a látogatók jobban megértsék Erdély sokszínű kulturális múltját. A hely nemcsak turisztikai látnivaló, hanem egy élő emlékhely, amely oktatási és közösségi célokat is szolgál. Gyakran szerveznek tematikus programokat, bemutatókat és kézműves foglalkozásokat.

Matuszka Gréta: Tordai-hasadék, Szt. László-monda

Tordai-hasadék

A Tordai-hasadék számos legendában veszi a részét ki mint például a Szent László lova nyomában című legenda ami röviden arról szól ...és ennyi.

A Tordai-hasadék a Keleti-Kárpátok egyik legimpozánsabb természeti látványossága.

A hasadék pontos helye Erdély, Kolozsmegyében, Torda közelében.

A Mészkő-Alpok része, a Hásdatekercs -patak eróziós munkája.

A hasadék kb 1,5 km hosszú és 200-300 méter magas

A hasadékban ritka és védett növények élnek, például sziklagyepek, bükkösök, szurdokerdők.

A hasadékban élnek kételtűek sasok baglyok hüllők denevérek. Mivel egy igen fontos ponton helyezkedik ezért a madarak számára fontos a madárvonuláshoz, például megpihenhetnek ott, lakó helyet kereshetnek ott és élelmet is találnak.

Az évek során népszerűvé vált így hát turistákat vonzott magához, mint nekünk is úgy nekik is be kell tartaniuk szabályokat, hogy onnan balesettel vagy sérüléssel távozzanak (na meg persze, hogy az ott élő állatokat, növényeket se érje baj.

Csepregi Gergely: A Tordai sóbánya

A Tordai sóbánya Erdélyben, Románia Kolozs megyéjében található, és az ország egyik legérdekesebb turisztikai látványossága. A sókitermelés ezen a területen már az ókorban is zajlott, a rómaiak több mint kétezer éve bányásztak itt sót, a bányászat 1932-ben szűnt meg, amikor a sótelepek kimerültek, majd egy időre bezárták, de a 2008 és 2010 között végzett felújítás után újranyitották a látogatók előtt.

A tordai sóbánya sója szükség esetén 60 évig fedezhetné az egész bolygó sószükségletét .

A sóbánya termei:

1. Rudolf-tárna - 42 méter mély, modern szórakoztató központ (óriáskerék, minigolf, biliárd, ping-pong, játszótér, amfiteátrum)
2. Mária Terézia-tárna - 120 méter mély, itt található egy földalatti tó csónakázási lehetőséggel, sóvízesések és cseppkövek
3. József-tárna 115 méter mély
4. Gizella-tárna
5. Visszhang-terem
6. Szent Antal-tárna
7. Névsorolvasás-terem
8. Kiemelő akna terme
9. Ferenc József szállítási galéria - összeköti a különböző részeket

A sóbánya múzeumként is működik, ahol régi bányászati eszközöket és gépeket lehet megnézni. A hőmérséklet bent állandó, körülbelül 11–13 Celsius-fok, ezért érdemes melegen öltözni a látogatáshoz. A helynek gyógyászati szerepe is van, mivel a sós levegő és a különleges mikroklíma jótékony hatással van a légúti betegségekre.

Szolnoky Sára: Gyulafehérvár és a Hunyadiak

A városról:

Gyulafehérvár Erdély történelmi fővárosa. A város egykor az Erdélyi Fejedelemség gazdag, virágzó fővárosa volt. 64 227 lakos él itt, amiből 727 magyar. Gyulafehérvár 1541 és 1711 között Erdély fejedelmeinek volt a székhelye. A városnak van egy erődje, ebben található: Nemzeti Történeti Múzeum , Fejedelmi Palota, ortodox székesegyház, Apor-palota és az egyetem. Az érseki székesegyház a világörökség javaslati listáján szerepel. A város 340 km-re van Bukaresttől. Az Ompoly és Sebes folyók, a Nyugati- Kárpátok hegyláncai és az Erdélyi-fennsík által határolt területen fekszik. A Gyulafehérvári érseki székesegyház a város történelmi központja. Ez a római katolikus templom ad otthont Hunyadi János kormányzó és fia, Hunyadi László síremlékének. Ebben a városban született I. Rákóczi Ferenc.

A Hunyadiak:

A legtöbb korabeli forrás szerint a család Havasalföldről származott. A Hunyadiak híresek voltak. Hunyadi János „ a törökverő ”, Mátyás és László apja volt. Mátyás egy ideig Magyarország királya volt, megteremtette a reneszánsz kultúrát és a 15. század kiemelkedő politikusa volt. Személyiségének megítélése inkább negatív a történészek szempontjából. Sokat emlegették úgy, hogy „az igazságos király”. Hunyadi László a magyar történelem egy sokat emlegetett alakja volt. Hunyadi János kormányzóként dolgozott és sok győztes hadjárata is volt. Nem sokkal a nándorfehérvári diadal után meghalt 1456. augusztus 11-én. Halálának oka valószínűleg pestis lehetett. A család címerállata egy gyűrűt tartó holló volt.

Források:

<https://wikipedia.org>

<https://www.szekelyfoldiinfo.ro>